ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5047 — 10/23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1902 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 20 ՁԷՄԱԶԻ ԻՒԼ ԱԽԸՐ 1320 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5047

درعلیه‌ده غلطه‌ده ❖ آره‌ولك ❖ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

20 ՓԱՐԱ. 20 — 20 ՓԱՐԱ. 20

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրգ.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

ԱՐՄԱՇԻ ՏՕՆԸ

Ս. Խաչի տօնին մօտաւորութիւնը ուշադրութիւնս կը դարձնէ դէպի Արմաշ, որուն ուխտագնացութեան երթեւեկին համար ամէն նախահոգ միջոցներ ձեռք առնուած եւ դիւրութիւններ ընծայուած ըլլալը ծանուցուեցաւ. Ինամակալութեան յատուկ Ազգովը: Բաղմաթիւ ուխտաւորներ ճամբայ ելած են արդէն եւ ուրիշներ ալ կը պատրաստուին ելլելու: Փոխ-Վանահայր Դուրեան Սրբազան ալ հրաւիրագիրներ ուղղած է Պոլիս գտնուող Արմաշեան վարդապետներուն՝ երթալ ներկայ գտնուիլ սարկաւագներու ձեռնադրութեան, որ սովորականէն աւելի հանդիսաւոր արարողութիւն մը կը դառնայ՝ Զարխափանի տօնին զուգադիպելով:

Այս կերպով, ուխտաւորները իրենց հոգեւոր ու բարեպաշտական պարտականութենց կատարմանը հետ՝ առիթ պիտի ունենան ներկայ գտնուելու Դպրեվանքի սաներուն ուխտին՝ եկեղեցականութիւնը ընդգրկելու, եւ միանգամայն տեսնելու մեր կղերական այդ մեծ հաստատութիւնը եւ անոր թարմ արդիւնքները: Իրաւ է թէ հաղարաւոր ուխտաւորներուն մէջէն շատ փոքր մաս մը կը հետաքրքրուի այս վերջին պարագայով որ բաւականաչափ զարգացում պէտք է ունենայ, մօտէն գաղափար մը կազմելու Դպրեվանքին կազմակերպութեան, ուսումնական վիճակին եւ արեղաներուն կարողութեանը վրայ: Բայց այդ փոքրամասնութեան գնահատումը ու արտայայտելիք համակրանքը ինքնին բարոյական քաջալերութիւն մըն է, որ իր նշանակութիւնը ունի Դպրեվանքի վարիչներուն համար: Յաջորդաբար հանրելիք տեղեկութիւններ մեզ պիտի բերեն՝ ձեռնադրուելիք սարկաւագներուն անունները, որոնք աւելցնելով իրենց նախորդներուն վրայ, պիտի ստուարացնեն խումբը այն երիտասարդ Արմաշականներուն որոնք հազիւ իրենց շրջանն աւարտած՝ կը պաշտօնավարեն իբրեւ օգնական-ուսուցիչ Դպրեվանքին մէջ կամ իբրեւ շրջանի քարոզիչ գիւղական եկեղեցիներու մէջ, պատրաստուելով ուսուցչական եւ հովուական աւելի կարեւոր պաշտօններու: Դուրեան Սրբազան՝ անոնց պատուական վերատեսուչը՝ իր լրջութենէն բան մը ներարկած է կարծես անոնց անձին, բացի հմտութեան այն պաշարէն զոր կը ջամբէ անոնց: Իր սաները, հակառակ դեռ շատ երիտասարդ ըլլալնուն, ծանրախոհութիւն մը ունին իրենց խօսուածքին ու մտածման եղանակին մէջ, եւ պարզութիւն մը՝ իրենց նիստուկացին եւ շարժուածքին մէջ, որ խկոյն ուշադրութիւն կը գրաւէ. խաբուսիկ հրապոյր մը ունեցող եկեղեցականներէն չպիտի ըլլան անոնք, մեծ մասով, այլ գրչի ու խօսքի մէջ հաւասարապէս կարող ու գնահատելի եկեղեցականներ, երբ փորձառութեան ու տարիքին առաւելութիւնները գան բարդուիլ իրենց կանխէն ունեցած արժանիքին վրայ: Արդէն իսկ զանազան դաւառներէ խնդրանքներ կ'ուղղուին Պատրիարքարան, նորընծայ Արմաշականներ օգնական կարգելու Առաջնորդներուն կամ Առաջն. Տեղապահներուն, եւ այս դիմումները՝ որոնց գոհացում կը տրուի հեղհեղէ՝ շատ գեղեցիկ արդիւնքներ կրնան տալ յառաջիկային, վասն զի որ եւ է հեռաւոր միջավայրի մէջ հոգեւոր հովուի մը ձեռքին տակ ծառայելու պատրաստակամ այդ վարդապետները մասնաւորապէս ձեռնհաս են զբաղիլ կրթական գործով ալ, եւ դպրոցներուն հոգ տանիլ ու դասախօսել:

Այս բաղմաղիմի տեսակէտներով, ձեռնադրութիւնները զորս պիտի կատարէ Դուրեան Սրբազան, իր նշանակութիւնը ունի հովուական ու կրթական տեսակէտներով, եւ նոր փայլ մը կու տայ, — եթէ կարելի է այս աշխարհական բացատրութիւնը գործածել եկեղեցական արարքի մը համար, — Արմաշի տօնին եւ տարեկան մեծ ուխտագնացութեանը: Եւ քանի որ առիթը ներկայացաւ անգամ մըն ալ զբաղելու, հեռուէն, Դպրեվանքին արդիւնքներովը, հրապարակային անկեղծ խնդակցութեան բաժին մըն ալ պէտք է նուիրել Թորգոմ վարդապետին, — անդրանիկ սաներէն մէկը այդ Կղերանոցին, — որուն Ծայրագունութեան աստիճան արուեցաւ այս կիրակի օր: Թորգոմ վարդապետ՝ ինքնամոռոռուած Դպրեվանքին մէջ՝ որուն փոխ-տեսչութիւնը կը վարէ, խղճամիտ ու արդիւնաւոր աշխատող մը եղած է սկիզբէն ի վեր, գոհ ձգելով իր հոգեւոր պետերը ու իր սաները հաւասարապէս, եւ այնչափ ներդաշնակօրէն դրօծակցելով Դուրեան Սրբազանին: Արմաշ այցելողները իրենց տպաւորութիւններուն մէջ համակրանքի բաժին մը ունին միշտ այդ ուսումնական եւ ծանրգլուխ վարդապետին համար, եւ իր ծանօթներէն ամենքը որ Խաչի տօնին առթիւ ուխտի պիտի երթան այս տարի, բարեբաղդ առիթ մը պիտի սեպեն իրենց՝ անձամբ շնորհաւորելու զինքը իր նոր ստացած եկեղեցական աստիճանին համար, որմէ աւելին արժանի է: Երբ իր դասակիցներէն չատեր հովուական պաշտօններու մէջ գացին կիրարկել իրենց գործունէութիւնը, Թորգոմ վարդապետ Վանքը ընտրեց իրեն ասպարէզ, ուր նոյնչափ օգտակար կը հանդիսանայ որչափ պիտի հանդիսանար իբրեւ Առաջնորդ կամ Փոխանորդ ո'ր եւ է Վիճակի: Անցեալ տարուան ձեռնադրուածներուն ու այս անգամուան ձեռնադրուելիքներուն մէջէն ալ կան որ անոր օրինակին կը հետեւին, եւ չա՛տ բանաւոր մտածումով մը, — որ Ս. Պատրիարքին, Փոխ-Վանահայր Սրբազանին եւ Խնամակալութեան ալ մտածումն է, — թէ Դպրեվանքը՝ մէկ կողմէ եկեղեցականներ հասցնելով քարոզչութեան եւ հովուութեան համար, միւս կողմէ իր ուսումնական եւ վարչական պէտքերուն գոհացում տուող վարդապետներ պէտք է պահէ իր ծոցին մէջ, յարատեւելու համար այն ուղղութեամբ եւ կանոնաւորութեամբ որոնք մեր կրօնային հաստատութեանց մէջ այնքան նշանակալից տեղ մը գրաւել տուին անոր:

Տ. Ա.

ՆԱՄԱԿ ԲԱՐԻԶԷՆ

Ուսանողական կեանքը. — Կարեւոր խորհուրդներ՝ ծնողներուն. — Աւջառական քոխախսը եւ Տոքթ. Կառնօ:

Արձակուրդը կը վերջանայ. անչուշտ ծնողքներ կան, որոնք կը պատրաստուին Եւրոպա ուղարկել իրենց զաւակը, ո եւ է մասնաճիւղի հետեւելու համար: Ահա ասոնց է որ կ'ուզէի քանի մը խորհուրդ տալ, մանաւանդ որ վերջին ցաւալի դէպքը մը ոչ միայն առիթ մըն է, այլ եւ կը պարտաւորէ զիս պէտք եղած կարեւորութիւնը տալ խնդրի մը, որու մասին շատ անգամ գտնուած են մինչեւ հիմա:

Մեր մէջ արմատացած կարծիք մըն է, քիչ մըն ալ իրաւամբ, թէ արտասահման գացող երիտասարդներու ամենամեծ թշնամին խաղն ու կնամոլութիւնն է: Ի հարկէ անխնայասիս ու մանաւանդ թեթեւամտին համար՝ այս երկուքը միշտ մեծ սպառնալիք մըն են ու պիտի յարատեւեն մնալ, բայց ցաւալի է որ այս պատճառաւ, բոլորովին զանց կ'ուսնեն առողջական ուժերի կարեւոր խնդիր մը, որու գոհերը դժբաղդաբար մեր օգտակար ուժերէն մարն է:

Բսել կ'ուզեմ թոքախտը:

Հայ ուսանողութիւնը տուաւ չէ Բարիզի մէջ. անոնց ալ մէկ մասը չեմ ճանչնար, բայց երբ երեք կամ չորս տարուան յիշողութիւնս քրքրեմ, դիւրութեամբ տասնեակ մը կրնամ համրել, որոնք թոքախտի պատճառաւ կամ վերջին ծայր հասած՝ հազիւ կրցան վերջացնել իրենց ուսումը, կամ իրենց ընտրած ասպարէզին վերջնականապէս հրաժարուցան եւ կամ օտար երկրի մէջ մեռան, հեռու իրենց ծնողքէն: Ու տխրութիւնս աւելի կը շատնայ, երբ կը մտաբերեմ թէ ատոնց մեծամասնութիւնը իրենց հեռուած ասպարէզին մէջ շատ փայլուն ապագայ խոստացող երիտասարդներ էին:

Ի՞նչ էր պատճառը:

Շատ անգամ լսած եմ թէ ատոնք ժառանգական հիւանդութիւններ ունէին, բոլորովին սխալ կարծիք մը, որովհետեւ այս դասէն եւ ոչ մէկը ժառանգական էր: Պատճառը շատ հեշտ է հասկնալ. չէ՞ որ երբ ծնողքը փոքր կասկած մը ունենան իրենց զաւակին առողջութեան մասին, անոնց կրթութեան համար այդչափ մեծ զոհողութիւն յանձն չեն առներ ու իրենց քով կը պահեն:

Անոնք որ կը ճանչնան մեծ քաղաքներու օդին անմաքրութիւնը, եւ այս ուսանողներուն վրայ աղքատիկ կեանքը, չպիտի ուշանան գտնել այս հիւանդութեան պատճառը: Դիտե՞ք թէ որչա՞փ ապականած է Բարիզի ու առհասարակ եւրոպական մեծ կեդրոններու օդը: Դատարար մը կազմելու համար՝ համեմատեցէք հետեւեալ թիւերը.— Բարիզի բանուկ փողոցներէն Ռիվոլի փողոցը մէկ մէթր խորանարդի մէջ 3500 միքրոպ կը գտնէ Միքէլը: Մտնիմ փողոցի սենեակներուն մէջ, ուր առհասարակ ուսանողներ կը բնակին, 35,000 միքրոպ կան նոյն տարածութեան մէջ: Բիթիէ հիւանդանոցը, որ շատ յաճախուած է բժշկական ուսանողներէն, 80,000 միքրոպ կը գտնուին, իսկ Բարիզի կից Բար Մոնսուրի պարտէզին մէջ 450 միքրոպ կը գտնուին նոյն տարածութեան մէջ: Երբ ըսեմ թէ լեռներու վրայ միքրոպներու այս թիւը անհամեմատ աւելի կը քիչնայ ու նոյն իսկ կ'անհետանայ, ալ շատ դիւրութեամբ կարելի է հասկնալ թէ որչա՞փ մեծ վտանգի ենթարկուած են այն աղքատիկ ուսանողները, որոնք սընունդի պակասութեան ու սենեակի անբաւականութեան պատճառաւ, զուրկ են հիւանդութիւններու դէմ մաքառելու միջոցներէն, մանաւանդ դաւառացիները, որոնք առհասարակ լեռնային երկիրներէ կու գան:

Ահա թէ ինչո՛ւ, խորհուրդ կուտայի, որպէս զի գոնէ բժշկական ուսանողները, որոնք ամենէն աւելի ենթարկուած են այս վարակումին, իրենց առաջին մէկ երկու տարին գաւառներու մէջ անցընէին, ինչպէս Մոնբէլիէ, Նանսի, Թուլուզ, եւն, ուր օդը անհամեմատ աւելի մաքուր է:

Տեսած եմ ուսանողներ, որոնք թէպէտ հարուստ, բայց անդրանալով այս բաները, չքաւոր կեանք մը վարած են, կարծելով թէ մարդ միայն մեծ անձնուիրութիւն մը կրնայ ըլլալ՝ թշուառ ապրելով. դժբաղդաբար մէկ երկու տարիէն սոխրուած են բոլորովին հրաժարիլ իրենց ասպարէզէն, հիւանդութեան պատճառաւ: Ճանչցած եմ ուսանողներ, որոնք տուներ ու վեցերորդ յարկը, նեղ, մութ բակի մը վրայ նայող սենեակի մէջ բնակած են, օրը մէկ անգամ կերակուր ուտելով՝ մնացած ատեն չոր հացով գոհանալու պայմամով, միւսներն ատեն ծանր ու յոգնեցուցիչ աշխատանք մը կատարելով. տարին չանցած զգացած են թոքախտի նշանները, ու այսպէս իրենց խտչային զոհը դարձած: Կային ուսանողներ ալ, բայց փոքրամասնութիւնը միայն, որոնք չքաւորութեան ու ծանր աշխատանքի հետ միատեղ երիտասարդական հաճոյքներէ ալ ետ մնալ չուզելով՝ աւելի շատ ընկճուած են քան միւսները:

Այս տխուր իրողութիւնները առաջ բերելով՝ նպատակս մեր երիտասարդութիւնը Եւրոպայի ուսումնական կեդրոններէն խրտչեցնել չէ, այլ ծնողքերուն ուշադրութիւնը հրաւիրել իրողութեան մը վրայ, որուն պատճառը տկներու է. խորհուրդ կ'ուզէի տալ, որպէս զի իրենց զաւակը Եւրոպա ղրկելէ առաջ, աչքի առջեւ ունենան այստեղի միջավայրը եւ պիտոյքը, անոր համեմատ հայթայթելու իրենց զաւակին հարկ եղած նիւթական միջոցը, եւ զայն չհարկադրել, ինքզինքը զրկելու, ամենէն անհրաժեշտ բաներէն իսկ խնայելով:

* * * Անոնք որ կը յիշեն տոքթ. Կառնոյի անձնուիրութիւնը, պիտի հարցնեն անշուշտ թէ ի՞նչ հետեւանք ունեցաւ արջառական թոքախտի ներարկումը: Ցաւով պէտք է ըսել, որ տոքթէօռը վարակուեցաւ, բայց թեթեւ կերպով. այսպէս բրօֆ. Բոխի տեսութիւնը, որ հակառակ մինչեւ հիմա ընդունուած կարծիքին, կ'ուսրանար արջառական թոքախտին մարդուն փոխանցումը, պատմական իրողութիւն մը միայն դարձաւ:

Բարիզ ՏՈՒԹ. Դ. ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆ

ՆՕԹԵՐ

ԽԱՐԲԵՐԴ-ՀԻԼՍԻԿԵՆԻ

(Շար. երէկի թիւէն)

Խարբերդ պիտի մնայ միշտ այն դաշտը, որուն համար մեր ըսելիքներն ու դիտողութիւնները նոյն պիտի մնան, որչափ ատեն որ այդ կուսակալանիստ թեմը չօգտուի բանիրուն, պարկեշտ եւ գործունեայ Առաջնորդով մը: Կրնան քանի մը թերթեր ու խմբագիրներ ասոր հակառակը պնդել ինչ ինչ նկատումներով, եւ իրենց ականջները արծաթ բամպակով խցկելով բամպակի քաղքէն (Խարբերդ) անաչառօրէն եղած դիտողութիւններու հանդէպ. բայց անանկները մոռնալու չեն դէթ, իրենց անձնական նամակներով արտայայտած իրենց համոզումները, որոնք բացարձակապէս կը հակասեն իրենց հրապարակային դրուածներուն: Ի հարկին կրնաք այդ կէտը լուսաբանել դրաւոր յիշատակարաններով: Հոս յարմար առիթը կը տեսնեմ պատասխան մըն ալ տալու ամէն անոնց, որոնք Խարբերդի մեր թեկնածուութեան վարկածէն կամ ենթադրութենէն հրաժարած, հոս ու հոն կը հարցնեն, թէ ուրեմն «Ի՞նչու մեր ընտրական գործերով կը հետաքրքրուի»: Ահա պատճառը: Կուսակալութիւններու մէջ դոյութիւն ունեցող բոլոր թեմերն ու Առաջնորդները, տեղական պարագաներու մէջ գործ պիտի ունենան կուսակալութեան կեդրոնը գտնուող Առաջնորդին հետ: Խնդիրը այս պայմաններուն տակ նկատուած ատեն, Խարբերդի Առաջնորդութիւնը այլ եւս պարզ թեմի մը առաջնորդական խնդիրն ըլլալէ կը դադրի, եւ կը պատկանի՝ քարոյական տեսակէտով մը դիտուած ատեն՝ ամբողջ կուսակալութեան բաժնին մէջ գտնուող կրօնական կեդրոններուն: Ակն, Զմչկածագ, Բերրի եւ Սարկիր այդ սահմանին մէջ գտնուող թեմերն են: Եթէ անոնք կը պահանջեն վերոյիշեալ պայմաններով Առաջնորդ մը Խարբերդի համար, ապահովաբար այդ ընտրութենէն ծագելիք մեծագոյն բարիքը Խարբերդ պիտի վայելէ իր դաշտով. ոչ միայն պատճառաբար միւս թեմերը: Մենք մեր պատահական չտեսը պաշտպանած ժամանակիս, ինքնին պաշտպանած կ'ըլլանք Խարբերդու Վիճակին շահերն ալ: Ու անտեղի չէ՞ք դներ այն սխալ սկզբնակէտ մը կամ անձնական հաշիւներէ ծնունդ առած չկամի բողոքները, որոնք կ'ըլլան ուղղակի իրենց թեմական շահերուն պաշտպանութեանը նախանձախնդիր հոգիներու հանդէպ: Կարծեմ այս քանի մը տողերը բաւական են լուսաբանելու այն թագուն նկատումի շարժառիթը, որ ոմանց կղզմէ ուղղեցաւ դիտուիլ իմ մէջս, եւ որուն լուծման համար մէկ քանիներ ինքզինքնին վրիպանքներու առաջնորդելին կոմսը նուազուն ձայնով, այն ծաղիկներն են, որոնց վրայ նախանձելու իրաւունք ունիք, որովհետեւ ձեզի կը նմանին:

Դարձեալ մոքին մէջ կ'ըսէր.— «Լաւագոյն է աճապարելը, որովհետեւ Բօլ դրամ տուած է Գրաբլէի եւ Լէվընէն ալ եւեւէն խնամ է, դրամ ձեռք ձգելու համար: Բօլին հարստութիւնը եթէ ես ունենայի, ամէն քմահաճոյքներս կը գոհացընէի. եւ այն ատեն այս մանկամարդ կինը չպիտի դիմադրէր ինծի: Իրաւ է որ Բօլ բարի տղայ մըն է, բայց ինծի չափ բանիմաց չէ:

Ու ճարպիկօրէն, դերկոմսը կը ջանար չլացնել Ռօզը:

—Տիկին, կը ճանչնա՞ք Սիրիլ արչիդուքսը: Վստահ եմ թէ գոհ պիտի ըլլայ, եթէ ներկայացուի ձեզի. իր բարեկամներուն մէջ ինծի ալ տեղ մը տալու պարտիք ըրած է: Դաշտային հանդէսներ կուտայ Սիմիէի մէջ ունեցած իր վիլլային մէջ: Դուք ալ ներկայ գտնուելու էք այդ հանդէսներուն:

Դերկոմսը նշմարեց թէ Ռօզի թախանձիկ աչքերուն մէջ թեթեւ սարսուռ մը կ'անցնէր: Մտովի կ'ըսէր,—«Դուն շատ աղուոր կին մըն ես. հետեւաբար ուրիշի մը չեմ ձգեր քեզ: Չեմ դիտեր, կը սիրե՞մ թէ կ'ատեմ քեզ, բայց ամէն պարագայի մէջ պիտի տիրանամ քեզի:»

Դերկոմսը ապուշ ժպիտ մը արձակեց, իր մտածումներուն ազդեցութեան տակ:

—Ահ, դուք դշխոյն պիտի ըլլաք այդ դաշտային հանդէսներուն, յարեց Թալէվ: Այրերը որքա՞ն զուրկ են ճաշակէ: Մինթէ դեղեցիկ կը գտնէ՞ք այդ օրիորդ Լիւսի Հարթլէյն: Ինծի համար մէկ դեղանի կին կայ. կը հաւնի՛մ թէ մարդ ամէն յիմարութիւն գործէ այդ կնոջ համար:

—Իրա՞ւ, ո՞վ է այդ կինը:

Դերկոմսը պահ մը դիտեց երկինքը, յետոյ զգայուն ձեւով մը ըսաւ.

—Կը հարցնէ՞ք, իբր թէ չգիտնայիք թէ առաջին օրէն իսկ ի՞նչ ազդեցութիւն գործեցիք իմ վրաս: Օ՜հ, յուսադրիչ բառ մը ըսէք ինծի, յարեց դերկոմսը, Ռօզի ձեռքը բռնելով: Չէ՞ք դիտեր թէ որքա՞ն դժբախտ եմ այն օրուան ճաշէն ի վեր, երբ ձեր շնորհը, երիտասարդութիւնը եւ թափանցանց ու անարատ հրապոյրը ակամայ թափեց զիս:

Ու մոքէն յարեց դերկոմսը. «Ասկէ աւելի փառաբանութիւն չըլլար»:

Ռօզ եղական հաճոյքով մը մտիկ կ'ընէր դերկոմսին սիրային խոստովանութիւնը, հաճոյք մը որուն խառնուած էին վախը, ամօթը եւ անապարծութիւնը: Դերագոյն էակ մը կը թուէր իրեն այդ դերկոմսը, միւս կողմէ բառերու երաժշտութիւնն ալ կը դիտուեցնէր զինքը: Սակայն մանկամարդ կինը դիտէր թէ դէշ բան էր այդ խօսքերուն ականջ դնելը: Իր ամուսնոյն՝ Ժաքի մէջ կար ընազդական ուրիշ մէկը, իսկ դերկոմսին մէջ՝ Ռօզ կը տեսնէր հաղարամէկ բաղդ երանգներ: Անձանօթն ալ մեծ հրապոյր մըն էր մանկամարդ կնոջ համար:

—Զէ՞ք պատասխանե՞ր, հարցուց դերկոմսը թախանձագին:

(Շարունակելի)

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (18)

ԲՕԼ-ՎԻՔԹՈՐ-ՄԱՐԿՐԻԹ

ՆԻՍԻ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԸ

Ե

Լէվընէն հեգնական ծիծաղ մը արձակեց. անտարակոյս Տոքթ. Ժապիրիսի վրայ կը խորհէր:

—Մոռցայ ըսելու թէ Թալէվի հետ տեսայ ձեր կինը... Նուագահանդէսի սրահին մէջ ըլլալու են. օ՜ն երթանք գտնել զանոնք:

Տոքթ. Լէվընէն տեղեակ էր Թալէվ դերկոմսին ճարտարութեան, որ նուագահանդէսի սրահը չէր գացած Ռօզի հետ, այլ խաղասրահն դուրս էր: Լէվընէն մեծ հաճոյք կը զգար Ժաքը խաբելով, իբր յատիտենական տխմար ամուսինը:

—Անցէք, ըսաւ Ժաք:

—Զեզի՞ հարցը, պատասխանեց Լէվընէն:

Ու երկուքն ալ անհետացան դուռներուն առին:

Զ

Թալէվ դերկոմսը եւ Ռօզ, սակայն կը պարտէին զբօսավայրի պատշգամին վրայ, որուն առջեւ կը պարզուէին Մոնմարթրի ժայռը, Բանտամինի դաւիթափը եւ ծովը, մութ կապտագոյն ու ոսկեզօծ երանգներ առած: Դերկոմսին կողմէ ի գործ դրուած միջոցը, ժամադրութիւն մը ձեռք ձգելու համար Ռօզէն, տղայական բայց տնվրէպ էր: Սպասով ըլլալով թէ խաղասրահին մէջ Ռօզի պիտի հանդիպէր, ուղղակի հոն գնաց դերկոմսը:

—Բարեւ տիկին, ըսաւ դերկոմսը, տեսնելով Ռօզը: Ձեզ կը փնտռէի: Ցէրմոն կը հրաւիրէ ձեզ, օրիորդք Լիւսի եւ Արապէլլա Հարթլիի ներկայացնելու համար: Դուրսը կը սպասէ հիմա: Բայց կը տեսնեմ որ շատ հետամուտ էք բաղդախաղի:

—Ո՛չ, չանհերուս համար հետամուտ եմ. դէթ օգուտ քաղենք ատկէ, պատասխանեց Ռօզ:

Ռօզ եւ դերկոմսը դուրս ելան: Թալէվ արագօրէն կը խօսէր, որպէս զի մանկամարդ կինը խորհելու ատեն չունենայ: Ասով հանդերձ Ռօզ դողաց.

—Սմանսինա մոռցայ. ան ո՞ւր է հիմա:

—Այդ օրիորդներուն քով դնաց. պառուն Բրաբլէ զայն գտնելու հետամուտ է:

—Բայց խաղասրահին մէջ կը գտնուէր քիչ մը առաջ:

—Դուրս ելելը տեսայ:

Բնականաբար, պատշգամին վրայ ո՛չ ոք կը գտնուէր, բայց Թալէվ դերկոմսը կը խօսէր չարունակ. եւ ատ էր կարեւորը, հրապուրելու համար մանկամարդ կինը:

—Ինչ հիանալի օդ. մարդ երանութիւն կը զգայ ապրելուն համար, ըսաւ դերկոմսը: Ահա դարունը, մինթէ չէ՞ք զգար հիրիկներուն մեղրի բոյրերը:

Միւս կողմէ, դերկոմսը մտովի կ'ըսէր.— «Լաղը, եօթը հազար ֆր. վճարելու է: Պէտք է նորէն դրամ ուղղել Բօլէն, որ շատ ունի այդ մեռաղէն:»

—Հապա՛ սա վարդերը, մրմնջեց դերկոմսը նուազուն ձայնով, այն ծաղիկներն են, որոնց վրայ նախանձելու իրաւունք ունիք, որովհետեւ ձեզի կը նմանին:

Դարձեալ մոքին մէջ կ'ըսէր.— «Լաւագոյն է աճապարելը, որովհետեւ Բօլ դրամ տուած է Գրաբլէի եւ Լէվընէն ալ եւեւէն խնամ է, դրամ ձեռք ձգելու համար: Բօլին հարստութիւնը եթէ ես ունենայի, ամէն քմահաճոյքներս կը գոհացընէի. եւ այն ատեն այս մանկամարդ կինը չպիտի դիմադրէր ինծի: Իրաւ է որ Բօլ բարի տղայ մըն է, բայց ինծի չափ բանիմաց չէ:

Ու ճարպիկօրէն, դերկոմսը կը ջանար չլացնել Ռօզը:

—Տիկին, կը ճանչնա՞ք Սիրիլ արչիդուքսը: Վստահ եմ թէ գոհ պիտի ըլլայ, եթէ ներկայացուի ձեզի. իր բարեկամներուն մէջ ինծի ալ տեղ մը տալու պարտիք ըրած է: Դաշտային հանդէսներ կուտայ Սիմիէի մէջ ունեցած իր վիլլային մէջ: Դուք ալ ներկայ գտնուելու էք այդ հանդէսներուն:

Դերկոմսը նշմարեց թէ Ռօզի թախանձիկ աչքերուն մէջ թեթեւ սարսուռ մը կ'անցնէր: Մտովի կ'ըսէր,—«Դուն շատ աղուոր կին մըն ես. հետեւաբար ուրիշի մը չեմ ձգեր քեզ: Չեմ դիտեր, կը սիրե՞մ թէ կ'ատեմ քեզ, բայց ամէն պարագայի մէջ պիտի տիրանամ քեզի:»

Դերկոմսը ապուշ ժպիտ մը արձակեց, իր մտածումներուն ազդեցութեան տակ:

—Ահ, դուք դշխոյն պիտի ըլլաք այդ դաշտային հանդէսներուն, յարեց Թալէվ: Այրերը որքա՞ն զուրկ են ճաշակէ: Մինթէ դեղեցիկ կը գտնէ՞ք այդ օրիորդ Լիւսի Հարթլէյն: Ինծի համար մէկ դեղանի կին կայ. կը հաւնի՛մ թէ մարդ ամէն յիմարութիւն գործէ այդ կնոջ համար:

—Իրա՞ւ, ո՞վ է այդ կինը:

Դերկոմսը պահ մը դիտեց երկինքը, յետոյ զգայուն ձեւով մը ըսաւ.

—Կը հարցնէ՞ք, իբր թէ չգիտնայիք թէ առաջին օրէն իսկ ի՞նչ ազդեցութիւն գործեցիք իմ վրաս: Օ՜հ, յուսադրիչ բառ մը ըսէք ինծի, յարեց դերկոմսը, Ռօզի ձեռքը բռնելով: Չէ՞ք դիտեր թէ որքա՞ն դժբախտ եմ այն օրուան ճաշէն ի վեր, երբ ձեր շնորհը, երիտասարդութիւնը եւ թափանցանց ու անարատ հրապոյրը ակամայ թափեց զիս:

Ու մոքէն յարեց դերկոմսը. «Ասկէ աւելի փառաբանութիւն չըլլար»:

Ռօզ եղական հաճոյքով մը մտիկ կ'ընէր դերկոմսին սիրային խոստովանութիւնը, հաճոյք մը որուն խառնուած էին վախը, ամօթը եւ անապարծութիւնը: Դերագոյն էակ մը կը թուէր իրեն այդ դերկոմսը, միւս կողմէ բառերու երաժշտութիւնն ալ կը դիտուեցնէր զինքը: Սակայն մանկամարդ կինը դիտէր թէ դէշ բան էր այդ խօսքերուն ականջ դնելը: Իր ամուսնոյն՝ Ժաքի մէջ կար ընազդական ուրիշ մէկը, իսկ դերկոմսին մէջ՝ Ռօզ կը տեսնէր հաղարամէկ բաղդ երանգներ: Անծանօթն ալ մեծ հրապոյր մըն էր մանկամարդ կնոջ համար:

—Զէ՞ք պատասխանե՞ր, հարցուց դերկոմսը թախանձագին:

(Շարունակելի)

բժիշկ կը կանչուի, որ հոն հանդիպում՝ ուրիշ բան չի կրնար ընել, եթէ ոչ յայտարարել թէ քանի մը ժամէն պիտի հանգչի։ Արդարեւ հետեւեալ օրը՝ կը վախնամի Տ. Մարբէ Սրբազանը, տակաւին երիտասարդ, հազիւ 48 ամեայ, առանց կարենալ տեսնելու գոնէ իր ձեռնարկած հոյակապ վարժարանին աւարտումը, որ անկասար մնաց իր անակնկալ եւ վշտալի մահուան պատճառովը։

Անմիջապէս վանահայրական փոխանորդութեան կոչուած Տ. Խորէն վարդապետ Շահնազարեանը կը վերահաստատէ Տ. Դեւոնդ եւ Պ. Յակոբ ուսուցիչները ցվերջ 82ին։ Տ. Դեւոնդը հրաժարած ըլլալով՝ կրկին 1883ին ուսուցչութեան կը կոչուի վանքին միաբաններէն նորընծայ Տ. Եղիշէ վարդապետ Կարապետեանը, որ քահանայութեան մէջ այրեցած ըլլալով, վերար ընդունած եւ վանքը մնած էր։ Արդէն նախապէս ալ, ասդին անդին ուսուցչութեամբ զբաղած ըլլալով, բաւական հմուտ ու վարժ էր հայերէնի, կրօնքի եւն. Պ. Յակոբը՝ մնայուն անդամ էր ուսուցչութեան իբր տանկագէտ։ Այն միջոցին դպրոցին մէջ կը գտնուէին մօտ 25–28 աղջիկներ։ Տ. Եղիշէ վարդապետն ալ մէկ տարիէն կը հրաժարի, որուն կը յաջորդէ Տ. Դեւոնդը, միշտ ուսուցչական թեկնածու մը, 83–84։ Ասոր ալ յաջորդ կը կարգուի Պ. Մովսէս Նորատունկեան, (յետոյ Սարկաւագ) — Խնուսցի Մկրտիչը։ Վերջինը 7–8 ամսէն կը հրաժարեցուցուի. Պ. Յակոբ Նորէն կը կանչուի, մինչեւ որ կը ժամանէ նոր վանահայր Տ. Արիստակէս եպիսկոպոս Դերձակեան, որ դպրոցական պաշտօնէից մէջ փոփոխութիւններ կը մտցնէ 1885–86։ Պ. Մովսէսը պահ մը կը հեռացուի, յետոյ կրկին կը բերուի Պետրոս անուն ուսուցչին հետ։ 1887ին՝ Տ. Գարեգին եպիսկոպոս Վանահայր Առաջնորդ կ'ընտրուի, սակայն բնաւ մէջտեղ չուներար, կամ կը վերապահէ դպրոցին համար իր ընելիք կարգադրութիւնները։ Նոյն տարին ինքը կը մեկնի եւ դպրոցը կը շարունակուի վերը յիշուած ուսուցիչներով, որոնցմէ ոմանք կը հրաժարեցուին, ոմանք կը հրաժարին եւ սակայն միշտ իրարու կը յաջորդեն։ 1889–90 ուսուցչութեան կը կոչուի կրկին Տ. Եղիշէ վարդապետ Կարապետեանը, Պ. Յակոբ Կարապետեանի հետ, որուն կը յանձնուին դիտական դասերը։

Ալ կարելի է երեւակայել, օրացոյցի նման փոփոխուող այսքան ուսուցիչներու պաշտօնավարութիւնները ինչ հետեւանքներ, կամ ինչ կրթական արդիւնքներ կրնան տալ դպրոցին, որուն վիճակուած է ստէպ կրթական անգոհացուցիչ վիճակ մը։ Այս միջոցներուն՝ կարելի չէ եղած արդէն դպրոցական լաւագոյն ծրագիրներ կազմել կամ գործադրել։ Աւանդուելիք ուսմանց առարկաները ուսուցիչէ ուսուցիչ կը փոփոխուէին, կը յապաւուէին, իւրքանչիւրի հմտութեան, դասախօսութեանց այլազան ձեւերու կիրարկութեան եւ ըմբռնումին համեմատ։ Տուժողը՝ դպրոցն ու աշակերտներն էին։ Հայրենը կրնար բաղձացուած արդիւնքները տալ, եթէ նոյն ճիգին կարող ուսուցիչները մնայուն կերպով պահուէին. արի, տես, ան ալ չկար։ Ինքնաշխատութիւնը գլխաւոր միաբարութիւնն եղած է այս վարժարանի աշակերտներուն։ Անով աւելի օգտուեր են, քան թէ ուսուցչական այնքան յաճախակի փոփոխութիւններով։ Ուրիշ առարկաներ՝ թուաբ. աշխ. քնական պատմութիւն եւն., չատ ամնայն, Ֆրանսերէնն՝ եթէ հինգ տարին անգամ մը անուն ունեցեր է, բայց ոչինչ չէ աւանդուած։ Աշակերտները չնորհքով կամ գոհացուցիչ թուքերէն ալ չեն կրցած ձեռք բերել ուսուցչական փոփոխութիւններով կամ ուրիշ պատճառներով։ Նոյնը կը տեսնենք յաջորդող տարիներու մէջ ալ՝ մինչեւ գրեթէ 1902, անկանոն բացառութիւններով սակայն։ Եւ եթէ իրական համեմատութեան առնենք 80–90ի չբերանը աւելի արդիւնաւոր կը նկատուի, քան թէ 90–900ին։ ԳԵՂԱՄ

(Մնացեալը յաջորդով)

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

Հանրային պարտք. — Շահեկան վիճակագրութիւն մը. — Կարեւոր նուագարան մը. — Բաղդատական հաշիւ մը։

Բարիզ, 19 սեպտ.— Անգլիոյ կառավարութիւնը, երկէ, հրատարակեց վիճակագրութիւն մը՝ հանրային պարտքին վրայ։ Այդ վիճակագրութիւնը 1836էն սկսելով, կ'երթայ մինչեւ 1902, բաղդատական հաշիւ մը ներկայացնելով։ 1836ին Անգլիոյ հանրային պարտքն էր 21,336 միլիոն ֆր., 1846ին՝ 20,869 միլիոն, 1856ին՝ 21,018, 1866ին՝ 20,235. 1876ին՝ 19,404, 1886ին՝ 18,625, 1896ին՝ 16,318, 1897ին՝ 16,122, 1898ին՝ 15,956, 1899ին, 15,876, 1900ին՝ 15,979, 1901ին՝ 17643 եւ 1902ին՝ 19,211 միլիոն ֆր.։ Այս թիւերուն մէջ առաջին անգամ աչքի զարնող կէտը այն է թէ 1836էն մինչեւ 1899 հանրային պարտքը հետզհետէ նուազած է։ 1856ին միայն թեթեւ բարձրացում կը բերած է, այն ալ Խրիմի պատերազմին առթիւ։ Անգլիոյ կառավարութիւնը այդ պատերազմին համար մէկ միլիառ ֆր.էն աւելի ծախսեց։ 1856 տարիէն դատ մինչ տարիներուն մէջ հանրային պարտքի բերը աստիճանաբար թեթեւցած է։ Թէեւ Անգլիոյ մէջ կուսակցութիւնները իրարու կը յաջորդեն, թէեւ դրամը չափազանց կ'աւելնայ, թէեւ բրիտանական տէրութիւնը աշխարհի ամէն կէտերու վրայ նոր յանձնառութիւններ կը ստանձնէ, թէեւ 1869ին Հապէշիստանի մէջ արշաւանք մը կատարէ որ 50 միլիոն ֆր. ծախքի մը պատճառ կ'ըլլայ, թէեւ 1878ին մէջերկրագային խնդիրներու համար 80 միլիոն ֆր. կը ծախսէ, թէեւ 1881ին հարաւային Ափրիկէի արշաւանք մը 100 միլիոն ֆր. ծախքի դուռ մը կը բանայ եւ թէեւ 1886ին ալ Ափրիկէի միւս մասերուն համար 82,250,000 ֆր. կը ծախսէ, սակայն անդայթելի ու յամառ Ջանքի մը տակ, Անգլիոյ հանրային պարտքը միշտ կը նուազի։ Այդ արդիւնքին համեմատ համար Անգլիոյ պետական մարդիկը որ եւ է զոհողութեան առջեւ չեն ընկրկած. սեղանաւորական արտասովոր ճակատամարտներ մղած եւ յանդգնութեան անլուր ապացոյցներ տուած են։ Ադոնց ամէնէն նշանաւորը յիշենք։ 1875ին, Ֆրանսայի արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէկ սրահին մէջ արտաքին գործոց նախարար Տրքազի դուքսը ու քանի մը բարեկամներ հաւաքուած էին դնդմուղի մը շուրջը։ Նախարարը չատ զուարթ էր, վասն զի դեռ առեղի օրը իսկ փոքրիկ յաջողութիւն մը ունեցած էր միջազգային գործերու մասին։ Ցանկարժ դուռը բացուեցաւ եւ դեղին թուղթի վրայ հեռագիր մը բերուեցաւ Տրքազի դուքսին որ բացաւ ու կարդաց։ Դէմքը իսկոյն կծկուեցաւ, եւ այդ մարդը, այնքան բարեկիրթ ու չրջահայեաց, չկրցաւ զսպել բուռն կիրք մը, որով դնդմուղին գաւազանը կատրեցաւ ձեռքերուն մէջ։ Ներկայները զարմացած մնացեր էին։ Դուքսը բսաւ թէ Անգլիա Սուէզի ջրանցքին բաժնեթուղթերէն 177,000 հատ գներ է։ Անգլիա 100 միլիոն ֆր. վճարած էր այդ գնումը կատարելու համար, ինչ որ հիմա եօթը հարիւր միլիոն ֆր. կ'արժէ։ Անգլիա երկու նոր երկիրներու տիրելու համար մեծաքանակ ոսկի ծախսեց եւ հանրային պարտքը աւելցաւ, բայց դարձեալ 1876ին չուի չեղաւ։ Այո՛, հակառակ գաղթական ամէնէն վիթխարի պատերազմին, որ ամէնէն կատաղին ու կործանարարն էր, Անգլիոյ պարտքը այսօր նուազ բարձր է քան տարի առաջուընէ։ Հիմա Անգլիոյ հետ բաղդատեմ կարելի է առաջ բերել Ֆրանսայի հանրային պարտքը, ինչ որ չատ դժուար գործողութիւն մըն է, վասն զի մինչեւ հիմա Ֆրանսայի եկամտական նախարար մը միտքէն իսկ չէ անցուցած այդ տեսակ վիճակագրութիւն մը պատրաստել։ Տժանելի խուզարկութիւններէ ետքը կարելի եղած է սա ցուցակը ձեռք բերել։— 1852ին Ֆրանսայի հանրային պարտքն էր 5 միլիառ ֆր., 1870ին՝ 19 միլիառ., 1888ին՝ 30 միլիառ եւ 1902ին՝ 30,169,115,247։ Կէս դարու մէջ ուրեմն Ֆրանսայի պարտքը եօթը անդամ աւելցած է եւ այսօր ամբողջ աշխարհի պարտքին մէկ հինգերորդ մասը կը կազմէ։ Իւրաքանչիւր Ֆրանսայի որ հիմա կը ծնի, 800 ֆր.էն աւելի պարտք ունի։ Ամբողջ աշխարհի մէջ երկու երկրացիներ միայն անկէ աւելի պարտք ունին՝ Աւստրալիան, որուն պարտքն է 1315 ֆր. եւ Հունաստանը՝ 1,095։ Անգլիացիներուն իւրաքանչիւրը կը պարտի 370 ֆր. եւ Ամերիկացիներունը՝ 70։ Բոլոր այդ թուանշանները սա եզրակացութեան կը յանգին թէ Ֆրանսա վերջին յիսուն տարիներուն մէջ տարին միջին հաշուով կէս միլիար ֆր. աւելցուցած է իր պարտքը։

ԲԻԼԱՆԹԱՆԻ ԽՆԴԻՐը

Անգլիական ճերեռում մը.— Անգլիական զինուորներ.— Դրաւումը հաստատուած. —«Թայմզ»ի բացատրութիւնները։

Բարիզ, 19 սեպտ.— Անգլիոյ կառավարութիւնը հերքած էր այն լուրը թէ երեք հարիւր բրիտանական զինուորներ դրաւած են Բէլանթանի իշխանապետութիւնը։ Մալաքքա թերակղզիին արեւելեան եզերքին վրայ, որուն վերեւը կը ճանչնայ Սիամի թագաւորին գերիշխանութիւնը։ Հավաս այդ մասին ոա զեկոյցը կը հրատարակէ.

«Անգլիական զինուորներու կողմէ Բէլանթանի դրաւումը ծանուցանող սեպտ. 14ի մեր հեռագրին տրուած հերքումը իմանալու պէս, հեռագրով պահանջեցինք մեր թղթակցէն իսկոյն ծանուցանել մեզ թէ կրնայ հաստատել իր լուրին ստուգութիւնը, եւ հակառակ պարագային բացատրութիւններ տալ մեզի։ Աւասիկ թէ ինչ պատասխան ստացանք.

Սայկոն, 18 սեպտ.— Ստոյգ է որ երեք հարիւր Սիքեր գրաւեցին Բէլանթանը։ Այդ դրաւումը որ Պանքոքի լրագիրներուն կողմէ ծանուցուեցաւ, չհերքուեցաւ Սիամի կառավարութեան կողմէ։ Իրաւ է որ Անգլիացիները կ'ըսեն թէ Բէլանթանը գրաւող զինուորները բանակին չեն վերաբերիր եւ թէ միայն տեղւոյն իշխանին անմեղանդութիւնը ընելու համար կոչուած են։ Սինկափուրի կուսակալը Բէլանթան ժամանեց մարտաւարով մը։

Լոնտոն.— Ռիւթերի գործակալութիւնը Անգլիոյ լրագիրներուն հաղորդեց այն զեկոյցը ու Սայկոնի հեռագիրը զոր Հավասի գործակալութիւնը հաղորդած էր Բարիզի լրագիրներուն։ Հեռագիրը իրիկուան ուշ հասած ըլլալով, կարելի չեղաւ արտաքին գործոց պաշտօնարանէն տեղեկութիւն առնել՝ սեպտ. 14ին հրատարակուած առաջին լուրին վրայ զոր հոս նենգամտութիւն համարեցին։ Թայմզ այս առտուն իր թիւին մէջ կարեւոր յօդուած մը կը հրատարակէ Սիամի վրայ եւ տալէն կը խօսի Հավասի սեպտ. 14 թուական հեռագրին վրայ.— «Երեք հարիւր Սիքերու առասպելին պատճառ տրուած է անշուշտ այն իրողութիւնը թէ Բէլանթանի վեհապետը, վերջերս Սինգափուր կատարած ուղեւորութեանը միջոցին, Բէնճամպրի երեսուն ընտիկներ պաշտօնի կոչած էր, իր մայրաքաղաքին մէջ ոստիկանութիւն ընելու։ Այդ անօրինութիւնը անհրաժեշտ էր, վասն զի Սիամցի զինուորները, թէեւ երկրին մէջ բարեկարգութիւնը պաշտպանելու պաշտօն ունէին, բայց օրէնքը չէին յարգեր։»

ԶԻՆԱԿԱՆ ԴՈՐՇԵՐ

Ռուսական զօրհեռուն եւ քաղուիը.— Սեր-Զուանի Պոմբրեհեռուն ըմբոստութիւնը.— Զենկ-Թու քաղաքին մէջ տվիրութիւնը.— Դեսպանաներուն դիմումները։

Բարիզ, 18 սեպտ.—Բէյջինի ռուսական դեսպանը կը ծանուցանէ թէ Ռուսիա որոշած է, իր խոստումին համաձայն, հոկտեմբեր 8ին Զինու վերադարձնել Մանչուրիոյ հարաւային մասը մինչեւ Լիաոդետակը եւ Նիու-Զուանկ – Շան – Հայ-Բուան երկաթուղին։ Դեսպանը կը ծանուցանէ թէ կա դարձեալ գործողութիւնը աւելի մօտ թուականի մը մէջ չի կրնար կատարուիլ, կամուրջի մը քայքայման մը պատճառաւ, որ արգելք կ'ըլլայ զօրքերու անցնելուն։ Զինու արքունիքը հրամանագիր մը հանած է, որ կը հրամայէ Նիու-Զուանկի պաշտօնատարներուն՝ վերջ տալ իրենց նահանգին մէջ տիրող ըմբոստութեան։

—Սէր-Զուանի Պոքսըրներու շարժումը, որու միջոցին քանի մը կաթոլիկ Զինացիներ սպանուած էին, նպատակ ունեցած է նահանգին մայրաքաղաքը եղող՝ Զէնկ-Թուի վրայ յարձակիլ։ Ըմբոստները գրաւեր են քաղքին Զուն-Բինկի համար։ Խառնաշփոթութիւն ծագեր է քաղքին մէջ, բայց չինական զօրքերը վերահաստատեր են բարեկարգութիւնը։ Բազմաթիւ դուռներուն գոց են դեռ։ շարժման պատգիւլներէն տասնըչորս հոգի զբաղեալ են։ Նոր փոխարքայ մը եւ զինուորական նոր պաշտօնատարներ ճամբայ եղած են, իրենց պաշտօնատեղին մտնելու համար։ Ֆրանսական ու ամերիկեան դեսպանները արքունիքին մօտ դիմումներ կ'ընեն՝ անմիջական միջոցներ ձեռք առնելու համար։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Մեծ հացկերոյթ ի պատիւ Պարսից Շահին.— Նիկոլա կայսեր բաժակաճառը.— Շահին պատասխանը։

Բերլին, 18 սեպտ.—Շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ, երէկ Բուրքի մէջ, Ռիչքովօ կայսրանին մօտ կանգնուած մեծ վրանի մը տակ, ի պատիւ Պարսից Շահին։ Ռուսիոյ կայսրը հետեւեալ բաժակաճառը արտասանեց.—«Երջանիկ եմ կենդանի ձայնով կարենալ շնորհաւորուս համար Ձեր Վեհափառութիւնը, իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ։ Բաժակս կը պարպեմ Ձեր Վեհափառութեան կենացը, եւ ձեր թագաւորութեան փառքին, Պարկոստանի բարգաւաճման եւ Ռուսիոյ հետ ունեցած մեր բարեկամական յարաբերութեանց համար։»

Ցետոյ նուագախումբը պարսկական քայլերգը հնչեցուց, եւ Մուզաֆֆէդէտտին Շահը պասասխանեց պարսկերէն լեզուով.—«Աստուծոյ ինձի վերապահած տարիքին կ'օգտուիմ, շնորհակալ ըլլալու համար Ձեր կայսերական Վեհափառութեան, նախ այն բարեացակամ զգացումներուն համար, որով կենացս պարպելիք ձեր բաժակը. յետոյ այն բարեացակամ, համակրական ու հաճելի ընդունելութեան համար, որուն առարկայ եղայ ձեր երկրին մէջ, մեւնոյն ատեն յուսալով թէ մեր երկու երկիրները իրարու զօգնեն կապերը, որոնք այնքան հաստատուն են անցեալէն ուելի ամրապինդ պիտի ըլլան։ Բաժակս կը պարպեմ ձեր վեհափառութեան, կայսրուհիին ու ձեր օգուստափառ ընտանիքին կենացը, ինչպէս նաեւ ձեր կայսրութեան երջանկութեան, փառքին ու չարունակման եւ ձեր երկիրներուն բարգաւաճման համար։» Ցետոյ, նուագախումբը ռուսական ազգային երգը հնչեցուց։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Կացութիւնը Զուլուլանտի մէջ.—Լորդ Քիչնէր եւ Պ. Պալֆուրի տեսակցութիւնը Լոնտոնի մէջ։

Լոնտոն, 18 սեպտ.—Թայմզ օլ Նաթալ կ'ըսէ թէ կացութիւնը տագնապալի է Զուլուլանտի մէջ։ Խնդրալ ցեղապետը ճշմարիտ ուժ մը դարձած է։ Պատերազմի միջոցին սանմանագլուխի Զուլուները արտօնուեցան իրենց զէնքերը պահելու եւ մինչեւ հիմա չեն յանձնած զանոնք։

—Լոնտոնի թագաւորը Պալմորալ գղեակին մէջ, իր մօտ կանչեց Լորտ Քիչնէրը եւ նախարարապետ Պ. Պալֆուրը։ Զորեքշաբթի իրիկուն հասան եւ քանի մը օրէն կը մեկնին։ Լոնտոնի Լ. երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Լորտ Քիչնէրի եւ Պ. Պալֆուրի հետ։ Կէս-պաշտօնական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ հարաւային Ափրիկէի նախորդ ընդհանուր հրամանատարին այցելութեան նպատակն էր թագաւորէն հրաժեշտ առնել, Հընդկաստան մեկնելէ առաջ։ Նաեւ կ'ըսուի թէ Լոնտոնի Լ. ուղած է Լորտ Քիչնէրի եւ Պ. Պալֆուրի խորհուրդ հարցնել՝ պէտք զօրավարներու պահանջմանց մասին։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Պ. Ռուզվէլթի ուղեւորութիւնը.—Մաֆաքինգ զարեր.— Սեն-Վէնսանի հրաբուխը.— Եկեղեցաւոր։

Ուաշինկթըն, 18 սեպտ.— Նախագահ Ռուզվէլթ այսօր ճամբայ կ'ելլէ, իր ընտրական պտոյտը չարունակելու համար արեւմտեան նահանգներուն մէջ։ Պ. Ռուզվէլթի կ'ընկերանայ կոլորատի հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկ մը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ ձայնական գործին խնամում, որպէս զի ան կարենայ իր խօսնախօսութիւնները ընել առանց մնպատեհութեան։ Պ. Ռուզվէլթ կը վախնայ որ ձայնը կը մարի, ինչպէս եղաւ նախագահական ընտրութեան վերջին պայքարին ատեն։ Նախագահը պիտի յայտարարէ թէ ինք Պ. Մաք Քինլիի քաղաքականութեան պիտի հետեւի մաքսային գործերու մասին, այսինքն առուտրական փոխադարձութեան վրայ հիմնուած դաշնագիրներ կնքել եւ ոչ թէ մաքսակոչերը վերանկնել։

—Նիւ-Եորքէն սեպտ. 18 թուով կը հեռագրեն թէ Սէն-Վէնսանի հրաբուխը բորբոքման մէջ է սեպտեմբեր 11էն ի վեր։ Սեպտեմբեր 18ին ալ երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է Սան-Ֆրանսիսքոյի մէջ, առանց վնաս պատճառելու։

ՇՈՒԵՏԱՒԱՅԻՆ ՍԷՆՏԻՔԱՆԵՐԸ

Նաւատեւրեու եւ տոգեճնաւային ընկերութեանց տնտեսութեան գումարումը.— Ոսկիճանոսի սենեիքան եւ Պ. Բիւերոնդ Մորկան։

Բարիզ, 18 սեպտ.—Եւրոպայի եւ հարաւային Ամերիկայի միջեւ երթեւեկող նաւերուս Ընկերութեանց տնօրէնները եւ նաւասաստերը չորեքշաբթի օրը գումարում մը ըրին Օսթանտի մէջ, չանակից բոլոր Ընկերութիւններն ալ իրենց ներկայացուցիչները ունէին գրեթէ։ Ամենամեծ լռութիւն կը պահուի կատարուած խորհրդակցութեանց մասին. տրուած որոշումները այն ատեն պիտի հրատարակուին, երբ բոլոր Ընկերութեանց կողմէ վաւերացուին։ Միւս կողմէ Նիւ.Եորք-Բրեսալ կը ծանուցանէ թէ Պ. Բիէրբոնդ Մորկան մեծ փութով առաջ կը տանի Ոսկիճանոսի սենիքային վերաբերեալ ծրագիրը։ Հաւանական կը թուի թէ ընդհանուր կարեւոր յայտարարութիւններ պիտի ըլլան այս մասին։ Պ. Մորկան չոգենաւային ընկերութեանց տնօրէններուն հետ յաճախակի տեսակցութիւններ կ'ունենայ, գործը փութացնելու համար։

Պ. ԲԷԼԼԷԹԱՆԻ ՃԱՌԸ

Դերման լրագիրները.— Իտալիոյ տրուած խրատ մը։

Պերլին, 18 սեպտ.— Բեօլնիշ Զայթունկ կ'ըսէ թէ Իտալիոյ մասին Ֆրանսայի ծովային նախարար Պ. Բէլլեթանի կողմէ վերջերս եղած յայտարարութիւնները քաղաքական որ եւ է նշանակութիւն չունին. ցոյց պիտի տան Իտալիոյ թէ ինչ հիմնրու վրայ հաստատուած են բարեմտական այն ցոյցերը զոր Ֆրանսացիները վերջերս շռայլեցին Իտալացիներուն նպատակով։ Եթէ Պ. Բէլլեթան որ ինքզինքը իբրեւ Իտալիոյ բարեկամը ցոյց կուտայ, կրնայ առանց պատճառի այդքան ծանր սխալ քայլ մը առնել, ինչ կրնան ըլլալ ճշմարիտ զգացումները այն Ֆրանսայիներուն որոնք ոչ թէ բնաւ բարեկամ չեն եղած, այլ ընդհակառակը կատաղի թշնամիները հանդիսացած են Իտալիոյ։ Պ. Բէլլեթանի քիչ մը ուշ մնացած յիսուն կոչումը կրնայ այնպէս նկատուիլ թէ վերջ մը կուտայ այդ փոքր միջադէպին։ Ցայտնի կ'երեւայ թէ գերմանական կարեւոր թերթ մը առիթէն պիտի օգտուէր Իտալիոյ դատ մը տալու Երբեակ Զինակցութեան արժէքին վրայ։

ՊՈՒԷՐ ՊԵՏԵՐԸ

Պ. Բրիւկէրի ծրագիրները.— Նախկին նախագահին լիազօրները։

Ամսթերտամ, 18 սեպտ.—Պ. Բրիւկէրի մտերիմ բարեկամները կը ջանան, նախկին նախագահին ընտանիքին աջակցութեամբը ու հանութեամբը, զայն հարաւային Ափրիկէ վերադարձնել։ Պ. Բրիւկէր իր ընկած տունը պիտի թողու նոյնմբերին, բայց չի գիտեր թէ պոէր զօրավարներուն հետ հարաւային Ափրիկէ պիտի վերադառնայ, երբ արտօնութիւն տրուի իրեն։ Կը կարծուի թէ պոէր զօրավարները երբ նորէն Անգլիա երթան, ձեռնտաս իշխանութիւններէն տեղեկութիւն պիտի ստանան այդ մասին։ Կ'ըսուի թէ Պ. Բրիւկէրի յիշատակներուն հրատարակութիւնը յուսավերիպութիւն մը պիտի ըլլայ անոնց համար, որոնք մեծադղորդ յայտնութիւններու կը սպասէին։ Այդ յիշատակները համարատուութիւն մը կը կազմեն կարդմը իրողութիւններու որոնց ընթերցումը աւելի ցանք է։ Կը պատմեն պատերազմէն առաջ տիրող երկու պոէր պետութեանց յարաբերութիւնները. նաեւ դիւանագիտական բանակցութիւններ ու վէճեր, որոնք պատճառ եղան պատերազմին։

ՀՐԵԱՆՆԵՐԸ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Բացառիկ միջոցներ.—Մ. Նահանգաց ազդակցութիւնը.—Դերման լրագիրներու կարծիքը.—Պ. Հէյի ծանուցագիրը։

Պերլին, 18 սեպտ.—(Թայմզի հեռագիր).—Մ. Նահանգաց կառավարութեան չորեքշաբթեայ-ծանուցագիրը, Ռումանիոյ Հրեաներուն վիճակին նկատմամբ, դերման կառավարութեան ալ հաղորդուեցաւ։ Կը կարծուի թէ Գերմանիոյ կառավարութիւնը այն ատեն պիտի պատասխանէ այդ ծանուցագրին, երբ իմանայ թէ Ռումանիա ինչ պատասխան տուած է Մ. Նահանգաց դիտողութիւններուն։ Նշանակելի պարագայ մըն է սակայն թէ Պերլինի իրազեկ լրագիրները այնքան նպաստաւոր չեն խօսիր ամերիկեան չորեքշաբթեայ-ծանուցագրին վրայ։ Բոսք մէջ կը բերէ Ռումանիոյ նոր օրէնքը՝ Հրեաներու նկատմամբ։ Այդ օրէնքը հրատարակած է ռումանական կառավարութեան պաշտօնական թերթը։ Այդ հրատարակութեան նպատակով, ամէնէն նպաստաւոր պարագաներուն մէջ Ռումանիոյ Հրեաները պէտք է իրենց օտարազգիներ նկատուին՝ երկրին մէջ ընակող։ Օրէնքը կը արտասդրէ նաեւ թէ թաղապետական եւ պետական պաշտպանագրութեանց համար եղած առաջարկութեանց մէջ, որուն արժէքը 30,000 ֆր.էն աւելի չըլլայ, Ռումանացիներուն առաջարկութիւնները նախամեծար պիտի համարուին օրքան ատեն որ չանցնին օտարներուն —Հրեաներն ալ մնայն — կողմէ եղած առաջարկութիւնները հարիւրին 5 համեմատութեամբ։ Բոսք կ'ըսէ թէ սակարանի կարգ մը մեքենայութիւններ եղած են Ռումանիոյ արժէքաւոր գիները իջեցնելու համար։ Բոսք կը կարծէ գիտնալ թէ սեղմանաւորական քանի մը միջավայրերու մէջ փափաք մը կար դիմումներ ընել Ռումանիոյ կառավարութեան մօտ, որպէս զի հանուի Հրեաներու բարեկամներուն ունեցած կարգ մը ծրագիրներուն։ Գերման թերթը կը յարէ թէ բարեաղդաբար կարելի է այդ մեքենայութեանց առաջքը առնել. բայց հիմա ալ Հրեաները կ'երեւայ թէ պիտի օգտուին Մ. Նահանգաց կառավարութեան աջակցութենէն։ Վոսիճ Զայթունկ չի յուսար որ Եւրոպայի մեծ տէրութիւնները ընդունին Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարին առաջարկութեանց համաձայն միջոցներ։ Նոյն լրագիրը կ'ըսէ թէ ամերիկեան ծանուցագիրը դէթ բարոյական մեծ ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ։ Սակարանի լրագիրն ալ կը յայտարարէ թէ Ռումանիոյ կառավարութիւնը անչուշտ դիւանագիտութեան ճամբով զեկոյցներ պիտի ընէ Եւրոպայի մեծ տէրութեանց՝ ցոյց տալու համար թէ Հրեաներու մասին բնաւ չէ չեղած միջազգային դաշնադրութենէն եւ թէ միշտ պիտի յարգէ զոյն նոյն թերթը կը յարէ թէ մինչեւ որ Ռումանիոյ կառավարութիւնը ամեն

կանութեան իրաւունք պահանջած էին Դուրուչէշմէի առջևի կղզեակին տանը համար, բայց քննութիւն մը կատարուելով, հաստատուեր է թէ տունց այդ պահանջումը անհիմն է։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը, ինչպէս կայս. Իրատէ մը հրամայած էր, ծանոյց պէտք եղած տեղը որ այդ տունը պահականոցի վերածուի՝ ժամացոյցի աշտարակով մը։

ՅՈՐԵՆ ԵՒ ԱԼԻՒՐ։—Երէկ Անատոլէէն 20,000 եւ Բումէլիէն ալ 2,500 քիւրտ ցորեն բերուեցան։

—Իպրահիէն, երէկ, 1,300 պարկ աւիւր բերուեցան Կ. Պոլիս։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ դեսպանատունը, այսօր, Բերա կը փոխադրուի։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ կը գրեն թէ Պ. Է. Էվէէնիտիս աղջկանց վարժարանէն զատ մանչերու վարժարանի մը կառուցման համար ալ գումար մը նուիրեր է. նաեւ պայման դրեր է որ Պրուսայի յոյն հասարակութեան կողմէ մանչերու վարժարանին կառուցմանը ծախսուելիք գումարը պետական արժէթուղթի վերածուի, տոկոսը յատկացնելու մանչերու վարժարանին մատակարարութեանը։ Պ. Լ. Զարիֆի ալ ծանուցեր է Պրուսայի մետրպոլիտին թէ իր օրը կողմէ կատկուած գումար մը տեղւոյն վարժարաններուն յատկացուած են։ Պրուսայի մետրպոլիտը չնորհակալութեան գիրեր ուղղած է թէ՛ Պ. Է. Էվէէնիտիսի եւ թէ Պ. Լ. Զարիֆիի ու մօրը։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպան Մավրոկորտատօ իշխանը այս շաբթու հրաժարականը տալով Աթէնք պիտի երթայ։

ՄԵԾ ԿՂԶԻՒ Ս. Նիքոլա վանքին մէջ, կիրակի առաւ., հոգեհանգիստ կատարուեցաւ՝ հոն թաղուած ռուս զինուորներուն համար։ Ներկայ գտնուեցան Ռուսիոյ դեսպանատան պաշտօնեաներէն ոմանք։ Ցետոյ դերեզմանին վրայ պաշտօն կատարուեցաւ։

ՅՈՒՆԱՑ Տ. Եռաքիմ Ս. Պատրիարքին անուան տօնախմբութեանը առթիւ, երէկ առաւ., եկեղեցական հանդիսաւոր արարողութիւններ կատարուեցան Ֆէէրէրի մայր եկեղեցիին մէջ։ Ն. Սրբազնութիւնը պատարագեց՝ սինոդականներէն շրջապատուած։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը Պատրիարքարանի մեծ սրահին մէջ չնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան։ Խառն ժողովին ատենապետ Տ. Ալէքսանդր, բոլոր մետրպոլիտներուն անունով չնորհաւորեց Տ. Եռաքիմ Ս. Պատրիարքը եւ բարեմաղթութիւններ ըրաւ։ Ն. Սրբազնութիւնը պատասխանելով, չնորհակալութիւն յայտնեց։

—Դատական ու կրօնական գործոց նախարարութեան կողմէ կրօնական գործոց դիւանին միւմէյեզ Սէրվէթ պէյ Ֆէնէրի Պատրիարքարանը գնաց եւ չնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Տ. Եռաքիմ Ս. Պատրիարքին։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մաքսատան մէջ, կ'ըսէ Սեւրվէք, մաքսի փոխարէն թողուած ապրանքները՝ 1,049,351 ղրուշի արժէքով՝ Արսլան Ֆրէսքօ էֆ.ի տրուեր են՝ ծովային նախարարութեան հաշւոյն։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ կուսակալութիւնը որոշեր է որ Իզմիրի նաւահանգիստը մտնող բոլոր առագաստանաւերուն մէջ ոստիկան մը երթայ՝ հաստատելու թէ ուղեւորներ կան եւ թէ անցագիր ունին։

—Իզմիրի Պէլլավիսթա թաղը Սաթօ անուն սափրիչը երկու օտ. ոսկիի տուգանքի դատապարտուեցաւ, առանց վկայական վիրաբուժութիւն ընելուն համար։ Նաեւ երաշխաւորութեան տակ առնուեցաւ, ալեւոր վիրաբուժութիւն չընելու համար։

ՊԼՕՇԻՒԻՐՏԷՐԷՅԻ թաղապետութեան Տնօրէն Մէհմէտ Ալի պէյ որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, առջի գիշերը մեռաւ։ Մարմինը, երէկ, Սարբեարէն Պոլիս փոխադրուելով, ամփոփուեցաւ Սիւլէյմանիէի մզկիթին պարտէզին մէջ։ Հօր՝ Մէհմէտ Ալի պէյ ոստիկանութեան նախկին նախարար վախճանեալ Բէրէ Մէհմէտ փաշայի թոռն էր։

ՍԵԻ ԾՈՎԷՆ կը գրեն թէ փոթորիկին պատճառով առագաստանաւերը չեն կրնար ճամբայ ելլել. նաեւ չոգենաւերը դժուարութեամբ կ'երթեւեկեն։ Բարեբաղդաբար մինչեւ հիմա ցաւալի արկած մը չէ պատահած։

Պ. ՔՈՆՍԹԱՆ, Ֆրանսայի դեսպանը, մօտերս Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի երկու ամսուան արձակուրդով։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը որոշեց թէ վարձակալութեան պայմանագրութիւնները մէկ զրուշնոց դրոշմաթուղթի ենթակայ են՝ անոնց պարունակած գումարը քանի զրուշ ո՛ր ալ ըլլայ։ Այդ որոշման պատճառը այն է թէ դանազան կողմերէ առաջարկուած էր հարիւր զրուշէ վար եղած գործողութեանց համար տասը փարանոց դրոշմաթուղթ փակցնել։

ՊԱՐՍԻՑ Շահը Աւիւծ եւ Սրեւ պատուանշանին երկրորդ աստիճանը տուաւ Բարկի օտ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Արիֆի պէյի, քարտուղար Մուգպիլ պէյի եւ դեսպան Միւնիր պէյի որդւոյն կայս. թիկնապահ Ճէմիլ Միւնիր պէյի։

ՄԱՔԵՍՑԻՆ վերատեսչութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ «անիլին»ով ներկուած խաղողներուն մուտքը արգիլուի։

ՎՃՌԱՐԵԿ տանը վաւերացուց եղեռնադատ տանտէրին այն որոշումը, որով Էլլէնի անուն կին մը, Գումգապուի կողմը իր երկու քուկիս տարեկան աղջիկը ջրհորը նետած ու խեղդած ըլլալուն համար, տասնհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած է։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ վարչութեանց մէջ ծառայող օտ. հպատակ մը երբ մեռնի, նոյն Ընկերութենէն ամսականի եւ ուրիշ հաշիւներէ ունեցած առնելիքները ցարդ ազգականներուն կողմէ կը գանձուին։ Սակայն եւ հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը նկատելով որ այդ տեսակ պարագաներու մէջ շատ անգամ մեռնողին որբերը երեւան կ'ելլեն, որով կարդ մը դժուարութիւններ կը ծագին, ծանոյց երկաթուղիի Ընկերութեանց եւ անոնց մօտ գտնուող դոմիսէրներուն՝ մեռնող պաշտօնեայի մը առնելիքները այդ դոմիսէրներուն միջոցաւ նոյն նախարարութեան ղրկել, ըստ օրինի Շէյխ-իլ-Իսլամի Դրան յանձնուելու համար, որպէս զի անոր միջոցաւ տուի որբերուն. այդ կերպով թէ՛ որբերուն իրաւունքը պիտի պաշտպանուի եւ թէ դժուարութիւններու պատճառ պիտի չտրուի։

ԱՅՏՐՆԻ կուսակալը Մանիսայի ու Ագէհիսարի կողմերը գացեր է քննական պտոյտի համար։

ՄԻԻՆԻԻԻ համալսարանին ուսուցիչներէն հնագիտութեան մասնագէտ Պ. Էքէյէն բանակցութիւն կը կատարէ՝ Սամոսի մէջ հնագիտական խուզարկութիւն կատարելու համար։ Սապահ կ'ըսէ թէ անոր առաջարկութիւնները այնքան ընդունելի չեն նըկատուած։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ։—Զինուորական բարձրագոյն վարժարանի ազնուականներու դասարանէն Հասան Շանի պէյ որ տերութեան հասոյթներու յաւելմանը ու պահպանութեանը համար դանազան ծրագիրներ մատուցած էր, այս անգամ նոր ծրագիր մը մատոյց Մեծ-Եպարքոսին, երկրագործութեան մասին, առաջարկելով որ գետերու ջուրերով ոռոգուին մկակութեան յարմար հողերը։ Հասան Շանի պէյ թուած է ամէկ առաջ գալիք օգուտները եւ ծախսուելիք գումարը գտնելու եղանակը։ Մեծ-Եպարքոսը եւմտական նախարարութեան ղրկեց այդ ծրագիրը։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ Տեսչութիւնը նկատելով որ Թահիսրոմոս լրագիրը կանոնի կ'անսատէ, վերջին անգամ ըլլալով ծանոյց անոր տնօրէնին թէ իր այդ ընթացքը եւ թէ կրկնէ, ծանր պատիժներու պիտի են՝ թարկուի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Սուլթանիէին կողմէ տրուած որոշման մը համաձայն, կ'ըսէ Մալիւմաք, Պուլկարիոյ այն դաւառակներուն մէջ, ուր Իսլամները բազմաթիւ են, ոստիկանութեան տնօրէնի իսլամ օգնականներ անուանուած են։

ՀԱԼԷՊԻ վերաբնակիչ տաճկի հուգուգի ճիւղին անդամներէն Գարամանեան Աւետիս էֆ. մեռեր է։

ՄԱՆՍՈՒՍԷԻ 20 թիւ չոգենաւը, երէկ առաւ. կամուրջէն Կղզիները գացած ատեն, ճամբան մեքենայի խանգարում մը ունեցաւ եւ հոսանքէն մղուելով սկսաւ երթալ դէպի Գրնալըի եռեւի կողմը։ Ուղեւորները բնականաբար բաւական վախցան։ Սակայն հեռագրով տեղեկութիւն տրուեցաւ Մախսուսէի վարչութեան որ Շահին չոգենաւը եւ Գաղրգիւղի առջեւ գտնուող Ֆէրրան չոգենաւը ղրկեց։ 20 թիւը բաւական ատեն ծովի վրայ մնալէ ետքը մեքենան քիչ չատ նորոգուած ըլլալով Գրնալըի մօտեցած էր։ Կամուրջէն Գալաթը չոգենաւը Գաղրգիւղ ղրկուելով Ֆէրրաճի ուղեւորները Պոլիս բերաւ։ Այդ կերպով Գաղրգիւղի ուղեւորները մէկ-երկու ժամ ուշացան։

VIN & SIROP DE DUSART

Հինները կը պաշտէին կրակը, որովհետեւ անոնց համար բոցը մարմնացումն էր կեանքի. նորերը որոնք վերացական բաներու տեղ իրականութիւններ դրած են, դիտեն թէ մեր գործարանաւորութիւնը չի կրնար ապրիլ առանց Ֆոսֆաթ տը Շոյի, որուն նուազումը կը տկարացնէ մեր կենսականութիւնը։ Պ. Տիւպար կըրցած է ատոր առաջքը առնել, Լաքթոֆոսֆաթի գործածութեամբ, որ մարմնոյն մէջ կ'իւրանայ։ Ասիկա է յաջողութեան պատճառը Տիւպարի գինիին եւ օշարակին, որոնց կը դիմեն բժիշկները, հիւանդները կազդուրելու, անոնց անորոշակը բանալու եւ կենսական ուժերը վերանորոգելու համար։

ԲԵՐԱՑԻ ՍԻՐԲԸ

Վարիէթէի խումբը, որուն պետն է Լէոնիտաս Արնիոթի, հետզհետէ մեծ յաջողութիւն կը գտնէ իր այլազան ու նոր ծրագրով։ Ամէնէն աւելի հետաքրքրութիւն կը պատճառեն մարդուած չուները, կատուները եւ թռչակները։ Վարպետ ծաղրանկարիչին վայրկենական նկարներն ալ չատ ընդունելութիւն կը գտնեն։ Սեպարտիները ու էքսանթրիք երգերը եւ պարերն ալ հաճելի ժամանց մը կ'առթեն հանդիսատեսներուն։ Օթեակներուն դիմն է 80 ղրուշ. վերապահուած տեղեր՝ 20, սթալ՝ 10, եւ մուտքը 5 ղրուշ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒ

Տանտէրնդ տարիներէ ի վեր, Ամերիկայի մէջ հաստատուած արհեստաւոր մը, Պ. Գալաճեան, որ հեծելանիւի գործով կը զբաղի եւ յաջողութիւն ձեռք բերած է իր առեւտրական ձեռնարկին մէջ, պատրաստ է փափաքողներուն ընտիր հեծելանիւներ ղրկելու, ինչպէս նաեւ հեծելանիւի լաստիկներ, այլեւայլ մասեր նորոգութեան համար, վերջին կատարելագործութեանց համաձայն պատրաստուած հեծելանիւներու պատկերներ։ Ամէն անունք որ դիմեն, մեծապէս գոհ պիտի մնան։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել հետեւեալ հասցէին.

L. S. Kallajdian
9—13 Boston, mass. U. S. A.

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքարան հասած գրութիւնէ մը կ'իմանանք թէ Խարբերդի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղնիկ վարդապետ Դալիգաճեան օգոստոս 30ին թեմական այցելութեան ելեր է, իրեն փոխանորդ կարգելով Տ. Գարեգին քահանայ Վարդանեանը։

—Գասթէէմունիի Թաղական Խորհուրդը նորէն գրած է Պատրիարքարան թէ իբրեւ հոգեւոր հովիւ զրկուած երկու քահանաներէն Տ. Եղիշէ քահանան միայն ընդունած է, եւ Տ. Շիրա քահանային ալ վերադարձի ճամբու ծախքը վճարած է։

—Ս. Պատրիարքը այս առաւօտ Պատրիարքարան գնաց ուր պիտի նախագահէ այս օրուան կրօնական ժողովին։

—Ս. Պատրիարքը, կիրակի օր, եէնիգիւղի եկեղեցիին մէջ քարոզեց։ Իրիկուան, ճաշի հրաւիրուեցաւ Քաղաքական ժողովի անդամ Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեանի բնակարանը։

—Ցառաջիկայ հինգշաբթի Սսոյ ժառանգաւորաց որբանոցը պիտի զրկուին այն դասական գրքերն ու պիտոյքները, որոնք ներսէս Ծ. Վ. Դանիէլեանի միջոցաւ հայթայթուած են։ Ներսէս վարդապետ զգեստեղէններ ալ կը հաւաքէ, նոյն որբանոցը զրկելու համար։

—Օրթագիւղի նորընտիր Թաղ. Խորհուրդի ճօթը անդամներէն հինգը հրաժարական զրկած են Ընտրողական ժողովին նախագահ Տ. Մահակ Ա. քահանային, որ մերժած է, եւ յառաջիկայ կիրակի համար դարձեալ հրաւիրագիր զրկած է։

—Իզմիրի Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցին տնօրէն Ղազարոս էֆ. Հալաճեան, անցեալ հինգշաբթի առտու, ժամը հինգին, ըէվոլվէրի հարուածով մը անձնասպան եղեր է Հիւանդանոցին մէջ։ Ատենէ մը ի վեր յուսահատ երեւոյթ մը ունէր անձնասպանը, որուն իբր դարման, Հիւանդանոցին բժշկապետ տոքթ. Սպարթալի յանձնարարած էր զբօսական պտոյտ մը կատարել։ Հալաճեան կը հնազանդի բժշկին պատուէրին եւ պտոյտ մը կը կատարէ, բայց երկու օրէն Հիւանդանոց կը դառնայ նորէն, ըսելով թէ չէր կրնար դայն ձգել։ Հիւանդանոցին պարտքերը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն եղեր հանգուցեալին։ Հալաճեան էֆ. նամակ մը ձգած է, որով կը յայտնէ իր անձնասպան ըլլալը։ Առաջնորդարանը սկզբան մերժեր է եկեղեցական արարողութեամբ թաղել անձնասպան տնօրէնը, բայց բժշկապետին մէկ տեղեկագրին վրայ, որ կը յայտնէր անձնասպանին մտային հիւանդութեան ենթարկուած ըլլալը ամիսէ մը ի վեր, իր հաւանութիւնը յայտներ է։ Ցուզարկաւորութիւնը կատարուեր է ուրբաթ օրը, ժամը 4ին, խուռն բազմութեան մը ներկայութեանը։

—Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Սրբազանը երէկ հիւանդատեսի գնաց Երանուհի մայրապետին։

—Այսօրուընէ սկսած ենք հրատարակել Թերթիս Դ. էջը, մանկավարժական յօդուածներու շարք մը, կենդանի լեզուներու ուսուցման վրայ, որոնք չահեկան ընթերցում մը պիտի ըլլան կրթական հարցերով զբաղողներուն համար։

—Խասգիւղի Գալֆաեան որբանոցին խնամակալ էֆ.ները, Ս. Պատրիարքին յանձնարարութեամբ, երէկ նոյն որբանոցը գացին, մօտէն տեղեկութիւններ առնելու համար մայրապետին վիճակին վրայ։ Որբանոցին ներքին մասակարարութեան նկատմամբ կարգ մը անմիջական կարգադրութիւններ ըրին։ Երանուհի մայրապետը դարմանող բժիշկը՝ Բէյճաճեան էֆ. երէկ քննելով հիւանդը յայտարարեր է թէ առայժմ բարուօքման վիճակի մէջ է, բայց կրնայ ըլլալ որ հիւանդը քանի մը ամիս անկողնէն չելլէ։ Խնամակալ էֆէնտիներուն կողմէ յանձնարարուեցաւ տոքթ. Բէյճաճեանի՝ բժշկական ուշադրութիւն մը ունենալ եւ թէեւ հարկ ըլլայ ուրիշ բժիշկներու աջակցութեան, տեղեկագրել Ս. Պատրիարքին։ Դասախօսութիւնները բաւական ատենէ ի վեր ընդհատուած ըլլալով՝ վարժարանին տնօրէնն կարգուեցաւ Ռեթէէոս էֆ. Թադէոսեան, որ պիտի հոկէ նաեւ որբուհիներուն ուսեալին եւ պէտքերուն վրայ։ Թադէոս էֆ. այսօրուընէ իսկ պաշտօնի պիտի ձեռնարկէ։ Հանդուցեալ Սրբուհի մայրապետին կտակագրին համաձայն, երբ մայրապետը հիւանդանայ եւ անկարող ըլլայ իր պաշտօնը վարելու, որբանոցի վարչական խորհուրդին առաջարկութեամբ, Ս. Պատրիարքը տեղեկալ մը կ'ընտրէ։ Բայց այդպիսի մարմին մը գոյութիւն չունենալուն պատճառաւ եւ միւս կողմէ որբանոցը անխնամ չթողուելու համար, խնամակալ էֆէնտիները հարկ դատեցին Ս. Պատրիարքին տեղեկագրել որ առժամեայ տեղեկալ մը նշանակէ, պաշտօն յանձնելով անոր վարել հաստատութեան բոլոր գործերը։ Նաեւ յանձնարարուեցաւ որբանոցին համարակալ-քարտուղար Խաչիկ էֆ. Բիւլէնտի, որբանոցին գոյքերուն պահպանութեան, որոնց համար ինք եւ Ռեթէէոս էֆ. Թադէոսեան պատասխանատու են։ Խնամակալ էֆէնտիները մեկնած ատենին յորդորեցին որբուհիները՝ կարգապահութենէ չշեղիլ մայրապետին հիւանդութեան միջոցին։ Որբանոցին քահանայ Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան խաչանգիստ ըրաւ հիւանդին վրայ։ Կ'ըսուի թէ Երանուհի մայրապետ, մէկ ու կէս ամիս առաջ ալ կաթուածի յանկարծական թմրութիւն մը ունեցեր է թեւին վրայ։

—Մուշէն կը գրեն մեզ օգոստոս 27 թուով.— «Ս. Կարապետի վարժարանին Տնօրէն ուսուցիչ մը գտնելու համար՝ այս տարի ալ փնտռտուքը սկսաւ։ Պատր. Փոխանորդ Տ. Խոսրով Ծ. վարդապետի կողմէ նախ բանակցութիւններ եղան Բաղէշի Խնդրակատար վանքին Տնօրէն Մարգպետունի Դէորդ Էֆէնտիի հետ՝ նամբորդ ձմրան տեղի ունեցած պայմանները համաձայն, սակայն վերջնոյն մէկ թեթեւ առաջարկութեան վրայ՝ կարելի չեղաւ հաստատութիւն գոյացնել։ Ուստի Պատր. Փոխանորդ հայրը տիպուեցաւ Պատրիարքարանէն խնդրել Արմաշական կարող վարդապետ մը Ս. Կարապետի վարժարանը վարելու համար։ Թէեւ այս մասին տակաւին պատասխան մը չառնուեցաւ, ու նկատելով որ ամէն պարագայի մէջ դպրոցը պէտք պիտի ունենայ Ս. ուսուցչի մը՝ Բաղէշէն կանչուեցաւ Մշեցի Տիրան էֆ. Վարժապետեանը (որուն հետ ալ կանխաւ բանակցութիւններ եղած էին Վան, Փոխանորդ հօր ու Տնօրէն Խորհրդոյ յանձնարարութեամբ) որ երկու օր առաջ հոս ժամանելով՝ անմիջապէս Ս. Կարապետ մեկնեցաւ՝ դպրոցի վերաբացման նախապատրաստութեանց ձեռնարկելու։

«—Երկու չաբաթէ հետէ հոս կը գտնուէր Խնդրակատարի որբանոցի տնօրէն Դէորդ էֆէնտի եւս, որ այցելութեան եկած էր իր ազգականներուն եւ այս առթիւ ուխտի գացած էր Ս. Կարապետի վանքն ալ։ Խնդրակատարի որբանոցի տնօրէնի պաշտօնին մէջ մնմնաւորապէս չնորհաւորութեան արժանի կը գտնենք Մարգպետունի էֆէնտիի եւ տեղւոյն հոգաբարձութեան այն ազնիւ հոգածութիւնը, որով ջանադիր գտնուած են իրենց խնամքներուն յանձնուած որբերը օժտել տալ արհեստի եւ ուսման գոհացուցիչ պաշարով մը։ Անցեալ տարուայ սկիզբները Պատրիարքարանի նպաստը դադրած ըլլալով՝ ստիպուած էին ցրուել որբերը։ Բայց ի՛նչպէս ցրուել զանոնք, երբ կը տեսնէին որ համակ ու թերուս են արհեստի եւ ուսման մէջ։ Ուստի տեղային միջոցներու դիմած ու յաջողած էին շարունակել մինչեւ արձակուրդ։ Վերջերս ալ, Որբանոցի քննութեան առթիւ տրուած հրաւէրին անձամբ պատասխանած էին շատ մը բարեսէրներ եւ ազդուելով մարդասիրական դիտումներէ, իրենց համեստ լումաները էէին խնայած, որպէս զի տարի մը ալ շարունակուի որբանոցը եւ որբերը աւելի համեստ պաշար մը ալ ձեռք բերեն։ Իրենց ապագայ ապրուստը ապահովելու։ Գնահատելի եւ ազնիւ ջանք արդարեւ. ահա թէ ի՛նչպէս կրնան օգտակար ըլլալ որբանոցներու կարող տնօրէն մը եւ հոգածու խնամակալութիւն մը։ Կը մտածենք այս առթիւ, հապա՝ որքան խեղճ են այն որբերը որոնք չեն վայելեր արժանաւոր խնամքներ, եւ մանաւանդ՝ երբ թերուս, անարուեստ դուրս կը հանուին իրենց ապաստանարաններէն, եւ առանց յարմարելու ո եւ է գործի կամ աշխատութեան, կ'ըլլան ողորմելի թափառականներ։ Լաւ չէր, որ քիչ որբեր պահուէին, բայց լաւագոյն կրթուէին ու պատրաստուէին ոտոմամբ եւ արհեստով։»

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒԲԼ)

ՎԻԵՆՆԱ, 22 սեպտ.— (Պաesօնական).—Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը Ֆրանց Եոսէֆ պատուանշանին ասպետութեան աստիճանը տուաւ արեւելեան երկաթուղիներու ճարտարագէտներէն Պ. Էքթոր Ֆինանէրի եւ Պ. Ֆրանց Եէնիկի։

ՊՐԻՍԼԻ.— Սբայի մէջ կատարուած մեռելական աղօթքներէ ետքը, Պէլճիքայի թագուհին մարմինը Լաքէն փոխադրուեցաւ։ Կայարանին չորջը եւ եկեղեցիին մէջ ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը հաւաքուած էր։ Ճամբուն երկու կողմը զինուորներ բարեւի կեցած էին։ Կոսէնս կարտինալին կողմէ հոգեւոր մը կարգացուելէ ետքը, դագաղը ըբերուեցաւ արքայական դեղասայտին գետնադամբանը։ Դագաղին հետեւեցան Էդոբոլտ թագաւորը, Ֆլանտրի կոմսը եւ Ալպերթ իշխանը ու Բէլճիանթիի իշխանուհին։ Լանդէյի կոմսուհին յուղարկաւորութենէն առաջ մեկնեցաւ Սբայէն, վասն զի Լէոպոլտ թագաւորէն չէր կրցած հաշտութիւն ձեռք բերել։

ՖՐԱՆԿՖՈՐԹ.— Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն Ֆրանֆթուրքեր Զայթունկի թէ, առջի իրիկունը, նորէն հրաբուխի բորբոքում պատահեր է Սէն-Վէնսանի մէջ։

ԻՍՄԱԻԼԻԱ.—Սեպտ.11էն 20, Սուէզի ջրանցքէն անցած նաւերու թիւն է 98։ Այդ միջոցին գոյացած հասոյթն է 2,660,000 ֆր.։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 22 սեպտ.—Եւմտական նախարար Պ. Ռուվիէ վերջնականապէս որոշեց եւմտացոյցի ծրագիրը 1903ի տարեբերջանին համար։ Խորհրդարանին նստաշրջանը հոկտ. 14ին պիտի բացուի եւ ծրագիրը պիտի ներկայացուի հոկտ. 21ին։ Կը կարծուի թէ նախարարը Խորհրդարանէն երկու ամսուան առժամեայ եւմտացոյցներու քուէարկութիւնը պահանջել պիտի ստիպուի, վասն զի վերջնական եւմտացոյցին ընդունելութեանը մասին նախնական ձեւակերպութիւններ կան կատարուելիք, ինչպէս նաեւ վիճաբանութիւններ՝ եւմտացոյցի նոր ծրագրին վրայ։

ԲԱԼԱՎՕ.— Մէքիքէռանեէն Բ. օդապարիկը ուռեցնելու գործողութիւնը երէկ իրիկուն աւարտեցաւ. երեք հազար խորանարդ մէթր կազ գործածուեցաւ։ Այս առաւ. ժամ 4ին օդապարիկը ճամբայ ելաւ դէպի հարաւային արեւելք։ Պ. Պ. Վայլ ու Բասթիէռնո-տը-Սէն-Վիքթորի կ'ընկերանան հարտարագէտ Պ. Էրվէ, մեքենավար Պ. Տիւման եւ նաւային սպայ Պ. Լէկէք։ Եթէ թօրթիլանաւը կը հեռուի օդագարիկին։

ԲԱՐԻԶ.—Արմէթուղթերու մեծ գողութիւն մը երեւան հանուեցաւ Արեւմտեան կայարանին մէջ։ Բանի մը ձերբակալութիւններ կատարուեցան։ Այդ արժէթուղթերը Մէքթիքա կը ղրկուէին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բոնոթի դուքը ու դըքսուհին հոկտ. 14ին ճամբայ պիտի ելլեն դէպ ի Հնդկաստան։ Թագադրութեան հանդէսներուն պիտի նախագահեն եւ փեսորուարին Անգլիա պիտի դառնան։

—Սըր Թոմաս Լիպթըն Նիւ-Եորքի քլիւպին ասպարէզ կարդաց «Ամերիքա»ի արշաւին համար։

ՀՌՈՄ.—Իտալական թերթերը կը չընորհաւորեն Ֆրանսայի Նախարարապետը, իր ճառին մէջ Պ. Բէլլէթանի հակառակ խօսած ըլլալուն համար, եւ միջադէպը փակուած կը նկատեն։

ԲԱՐԻԶ.—Ռուսական 5% նոր փոխառութիւն մը կնքուելու խօսք կայ։

ԼԻԶԲՈՆԱ.— Բորթուկալի կառավարութիւնը Անգլիոյ Թողուց ՄոնթալինՏէլկոյի ծովածոցին մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ կառավարութիւնը 100 միլիոն որոշեց Թրանսվալի տուրքը, պատերազմի ծախքին համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը մեծ տէրութեանց ծանուցագիր մը պիտի ղրկէ՝ Մ. Նանանդաց ծանուցագրին նման՝ Ռումանիոյ Հրեաներուն գաղթման խնդրին համար։

ՊՐԻՍԼԻ.—Տէվէթ զօրավարը, Անվէրսի մէջ խօսած ճառովը, յայտարարեց թէ մեծ աղէտ մը անխուսափելի է, եթէ Թրանսվալի մէջ Պոէրներուն հետ լաւ չվարուին։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ թագաւորը 1903ին այցելութիւն պիտի տայ բրիտանական արքունիքին։ Բարիզ երթալուն նկատմամբ դեռ որոշ բան մը չկայ։

ԲԱՐԻԶ.— Բոլոր վենայպետները ցաւակցական հեռագիրներ ուղղեցին Պէլճիքայի թագաւորին։

—Հետզհետէ հաստատութիւն կը դրանեն այն զրոյցները թէ Խորհրդարանին նստաշրջանը վերաբացուելէն ետքը Ֆրանսայի դաշինքը մասնակի փոփոխութիւն մը պիտի կրէ։

ՀՌՈՄ.— Իտալական պանքաներուն տագնապը չատ կարեւոր է։ Բանի մը երեսփոխաններ մասնակից են։

ՄԵԾ ԵՐԿՐԱՇԱՐԻ

ՅԻՍՈՒՆ ԳԻՒՂ ԿՈՐԾԱՆԱԾ

ՀԱՋԱՐԱՒՈՐ ՁՈՇԵՐ

Թուրքիստանի մէջ երկրաշարժի խիստ զօրաւոր ցնցումներ պատահեցան։ Ֆաչկարի մէջ չատ մը չէնքեր եւ չուկային բոլոր վաճառատունները փլան։ Երկու հազար հոգի փլատակներուն տակ մնան։ Ֆաչկարի շրջակայքը քանի մը գիւղաքաղաքներ եւ յիսուն գիւղեր բոլորովին ընկնկնի եղան։ Ցնցումները թեթեւապէս կը շարունակեն տակաւին։ Բնակիչները վրանի տակ կ'ապրին։

—Թաշկանդէնի տասը քիլոմէթր հեռուն գտնուած Վէրսիէ Բէնպոքա գիւղաքաղաքին մէջ, օգոստոս 28ին, երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուելով, բոլոր չէնքերը ու երկաթուղիի կայարանը մեծապէս վնասուեցան եւ հիմա փլչելու վտանգ կը սպառնան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 8 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	31	13 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	31	14
Ամէնէն վար գին	»	31	06
Բումէլիի երկաթուղի գոց.	ֆր.	120	75
Ամէնէն բարձր գին	»	120	75
Ամէնէն վար գին	»	119	62

ԲԱՑՈՒՄ 10 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	31	12
Բումէլիի երկաթուղի	ֆր.	120	25
Շիրքէթի Խայրիէ		28	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քռէտի ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		2	70
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	40
» ժուիսանս		1	30
» պարտաթուղթ		496	50
Քարափ Կ. Պոլսոյ		498	—
Թրանսվալ		148	—
Քրէտի Ֆոնսիէ էժիպսիէն		261	50
Լավրիոմ		72	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 22 Սեպտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	93	37
Օսմանեան Ռանթ սեռի Բ.	54	75
» » » Դ. բաց.	28	37
» » » Դ. գոց.	28	37
Օսմանեան Պանքա	13	25
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	41	—
» Մօնօրօլ	44	—
Պուլկարական 1888	93	—
Էժիպսիէն իւնիֆիէ	108	87
Տօմինիայ	105	—
Թրանսվալ	5	93
Այտին երկաթուղի	14	—
Փոխառութիւն	25	350

ԲԱՐԻԶ, 22 Սեպտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	15
» » 3 ½ %		101	35
Օսմ. Քոնս. սեռի Դ.	բաց.	Դրշ. 28	70
	գոց.	» 28	80
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	21	05
Օսմ. կայս. Պուտրա	ֆր.	584	—
Օսմանլի	»	487	
Բումէլի երկաթուղի	»	123	25
Օսմ. մաքսատուն	»	511	—
Օսմ Ռէժի	»	357	—
Բրիտանիէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քռէտի Լիոնէ	»	1089	—
Իտալական Ռանթ	»	102	70
Սպանիական արտաքին	»	87	05
Թրանսվալ	»	149	—
Զէր Լոնտոնի վրայ	»	25	185
Դրամագոց	»	—	—

ՊԵՐԼԻՆ, 22 Սեպտեմբեր

Ռուպլը	ֆր.	—	—
Բումէլի երկաթուղի	»	123	30
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	40
Փսխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	295

ՎԻԵՆՆԱ, 22 Սեպտեմբեր

Փոխառ. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	239	60
Բումէլի երկաթուղի	»	115	50
Օսմ. Ռէժի	»	321	—

Պ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կահաւորման յատուկ ամեն տեսակ ապրանաց

Զալաթիա, Թիւնէլին բրվը, Մէրթէպանի փողոց ԻպլէՔ Փաշա Խանի կից, Թիւ. 16

Նոր հաստատուած սոյն մեծարանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տոքումա եւ թաւլեայ գորգեր, «քէչէ»ներ, «թիւլ» վարագոյրներ, սդորներ, քորնիշներ, գետինի մուշամպաներ եւ զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, ամոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով,

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՄԱՆՆԵՐՈՎ

635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, սպերմները, լիքերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թաւկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, լիքերը կը թաւլնան, ծուկերը կը կարճանան ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ սիրտը կը թրթռի և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին տրեան մէջ մտցնելու և զայն զօ տցնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմնագէտներէն Պլէսսի՝ Օ վՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԷՈՆ անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ օրեան մէջ, լիքերը, սպերմները ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիմադրաբար ուժին կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով ան կորցուցեան մասնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ վՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԷՈՆ առնեն։ Օ վՕ լէսիթին Պիլեոնը որ ամենէն աւելի դեղն է շաքարխտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախսուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ՅՈՒՍԹԷՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ

Մանօր ասամնաբոյժ Բարիզի

Ի ՍԿԷՍԷ ԷՐ ԲԷՐԷ, ՓԷՏ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Լ. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի գեղարան Նալբանդեան փողոցի անկիւնը։

Աղբատաց ձոր 490

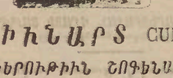

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որէ ամիսը երկու անգամ կը բարձանի Լիվերբուլի եւ Արեւելեան միջեւ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Փէնսիլվանիա	4841
Լուբանիա	12950	Վէրլա	3229
Կամբանիա	12950	Բաւիա	2945
Սուլիմանիա	8843	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Միբրիա	2933
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէքսը	2181
Ուրանի	7269	Շէրպուրկ	1614

Դիմել առ ՅՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ Joly et Seagor

Մէյմանէքի խան, Թիւ 6, 7 8 Զալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԱԶԴ.—ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ Ց'ԱՐՄԱՇ (ՄԵՐՁ ԻԶՄԻՏԻ)

Ստորագրեալ Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել Արմաշ գացող արդոյ ուխտաւորաց թէ նախորդ տարիներու պէս, այս տարի եւս սովորական տոմսակներու գիներուն վրայ կարեւոր զեղչեր ըրած է իրենց համար։

Սոյն գիները հետեւեալ կերպով որոշուած են.

	Երթի տոմսակներ	Երթ ու դարձի տոմսակներ
Հայտար–Փաչայէն Իզմիր	Ա. կարգ արծթ. դրմ. 39 20	Ա. կարգ արծթ. դրմ. 50 —
	Բ. » » » 24 30	Բ. » » » 30 —
	Գ. » » » 16 10	Գ. » » » 20 —
Հայտար–Փաչայէն Ատաբազար	Ա. կարգ արծթ. դրմ. 67 —	Ա. կարգ արծթ. դրմ. 114 —
	Բ. » » » 40 —	Բ. » » » 65 —
	Գ. » » » 26 10	Գ. » » » 41 —
Ադ–Շէհիրէն Ատաբազար	... ...	Բ. կարգ արծթ. դրմ. 185 —
	... ...	Գ. » » » 122 —
Ափիոն–Գարահիսարէն Ատաբազար	... ...	Բ. կարգ արծթ. դրմ. 142 30
	... ...	Գ. » » » 93 10
Քէօթահէայէն Ատաբազար	... ...	Բ. կարգ արծթ. դրմ. 104 20
	... ...	Գ. » » » 68 —
Էսկի–Շէհիրէն Ատաբազար	... ...	Բ. կարգ արծթ. դրմ. 77 —
	... ...	Գ. » » » 50 —

Երեքէն տասը տարեկան տղաք վերոյիշեալ գիներուն կէսը, իսկ երեք տարեկանէն վար եղողները ոչինչ պիտի վճարեն։ Անհրաժեշտ եղող բեռերը, ինչպէս անկողին, արկղ եւայլն, ՋՐԻ պիտի փոխադրուին, միայն թէ անոնց արձանագրութեան համար իւրաքանչիւրէն մէկ ղրուշ պիտի առնուի։ Տոմսակները պիտի ծախուին վերոյիշեալ կայարանները, ինչպէս նաեւ Բարտիզէոյի կամուրջին վրայ գտնուած կիոշկ, Սեպտեմբեր 5/18էն սկսեալ մինչեւ Նոյն ամսոյ 14/27։ Երթ ու դարձի տոմսակներ Սեպտեմբեր 15/28էն սկսեալ մինչեւ 27/10 Հոկտեմբեր պիտի կարենան ծառայել վերադարձին։ Բողոք կամ ո եւ է դիտողութիւն պարտին ուղղուիլ առ կայարանապետս։

Հայտար–Փաչա, 20 Օգոստոս 1902 ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պաճեսս եւ երաշխաւորութեան զումար ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ է խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, ողջ օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգագրութիւններով, շահաւոր սակերով ու եզաստաւոր պայմաններով։ Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվճեռի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛և է պարտաւորութիւն չունի ապահովագրեալին անձնապատուութեան, մեռնամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց իմաց տրուելու ալ կատարուի։ Նմանապէս ո՛և է սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ կրկին կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Գոնձուած Ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայատէր ուքթուկիր չէնգերու, կարասիներու և ապրանքներու նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին աշխարհի ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է հարիւրին 18 ուկէս։ 1897ինը՝ հարիւրին 18 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ՊՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Գոլիս, ԱՆԵԼՕ-ԱԻՍՏՐԻԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿՍՐԻՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թոսրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Զալաթիա, Մերթէպանի փողոց, Հէսիա խան թիւ 4։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։

ՏՈՔԹ, ՆԻՔՕԼԱ ԿԱԼԻՆՕՍ

ԾՆՆԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԻՏ

Հիւանդներ կ'ընդունի ու կը դարմանէ իր մասնաւոր դարմանատան մէջ. Զալաթիա, Քրամվային վրայ, Սանտրգճ լարճատէսի, Գարագոշ օթէլին դիմաց լամպամէին խանութին վրայ, Թիւ. 97, ուր կը գտնուի ամէն օր առտուան ժամ 3էն մինչեւ Իրիկուան 11։ Զերմամիզոտ Թիւնը (պէլ սոզուգլուղը) Թէ՛ նոր սկսած եւ թէ հինաւուրց մեացած եւ ա՛կէ ծագում առած հիւանդութիւնները ինչպէս դժուարամիզութիւնը, յաճախակի զուրթիւն. ամորձիքներու ուռեցքը, միզանցքի նեղացը, եւայլն, եւայլն կը դարմանէ բոլորովին նոր մեթոդով առանց ցաւ զգացնելու եւ քիչ ժամանակի մէջ։ Անոնք որ կը թերեւսաւորեն. առողջանալ եթէ ալ կրնան վճարել այ ցագիրը։

Տոքթ. Կալինոս կատարեալ յայտնութեամբ կը բուժէ նաեւ մորթի հիւանդութիւնները։ Անոնք որ այս կարգի հիւանդող թիւններու ենթակայ են եւ յուսահատած. թո՛ղ դիմեն յ'էնալ թէ չկին, պահովապէս գոհ պիտի մնան։

ԱԶԳՈՒՆ ՄԱՔԻՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տանց նեղուելու խնայել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Դանսսի նման ղգուեցուցիչ ջուրերն ու քիմիական թունաւոր մասը կեղծ են. փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողական, որ բնական աղբիւրներէն բաղդատեան դրուն Գնամբ գտուած յատակ ջուր մըն է և տար դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱԿԱԲՐԱՆ ուրիշ ուժեղական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ տնեանգատութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անոթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱԿԱԲՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարել ապէս մաքրութիւն։ Պնդութիւն, գլխուացաւ և տամքսի խանգարում ունեցողներ. Ռանաւանդ Նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ ջիրիի գաւաթ մը Վիլլաքաբրան խմեն կ'ազատին անդուութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Եր ծախսի ամէն դեղարանները դեղավաճառաւաններու մէջ։ 50։

COMPAGNIE ROSSIA ASSURANCES

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղի, Բեռերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ըստ դէպի հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու։ Ճամբորդող թեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու պատոյտ խորտակուելուն դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն տարի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած 10,666,667 ֆր.
Եր լաւագոյն թեան գումար 12,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար 249,400,000 »
1901 տարուան մէջ դանձուած ապահովագին ու տոկոս 54,000,000 »

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ համար
Ա. ՀԻՒՐՏԻՒԶ ԹԷՈՏՈՐ ՐԸԲԷՆ

Ընդարձակ մանրամասնութեանց համար դիմել Զալաթիա, քարտի ն վրայ, հին մ քսատան տեղը. գործակալութեան գրասենեակը։ 524

ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէօքա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վէճքեալ գումարներ	Երաշխաւորութեան գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանկ	114 միլիոն ֆրանկ	461,3.,390 ֆրանկ

Սոյն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժին մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժտելու և կենսաթեր թոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ը կերտ թեան գրասենեակը Պոլիս, Գարնաքան խան։ Ընկերութեան մասին դիմել Օտ. Կայս. Պանքայի

Ընդհանուր գործակալ ամբողջ Թուրքիոյ համար
ՈՐԴԻՒ ՆԻՍԻՄ ՊԱՐՆԱԹՆԻ

747 24—53

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ԶԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻ ԿԱՐԳԸ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժէքուղիներ՝ իրենց գիներուն համեմատութեամբ՝ ամսական 20 դրշէն մինչեւ 100 դրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և չհանուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեկողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժէքուղիներ թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մը ալ կը տրուի. և գնողը նոյն տեղէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահաբաժնատէր կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն ալ՝ եթէ արժէքուղիի տէր ըլլայ, և յայտնի է որ ամենակոյս 20 դրշ ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով. ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յաջողիկային առաջնորդուիլի տեր պիտի ըլլայ. որ իրեն համար չահաւոր մը է։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՒ

Ընդհանէ Հրլի, Կ. Գոլսոյ եւ Օսեսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կոզս	1011	Մալմս	724	Բոզարիս	186
Ալէքթ	3607	Գոնկս	2906	Կրօանս	1895	Մարէնկս	2273	Սարֆս	1113
Ընտէլս	1341	Գորսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսզաս	2377	Տիտս	4311	Հիտալկս	1581	Միրաստս	3557	Սիլվիս	1193
Գասանս	1822	Տօմինս	937	Հինաու	3720	Միլս	1057	Սբէրս	1200
Գրօսինս	1264	Տուրս	2383	Հօրագիս	3600	Մոնդէսպէլս	1735	Թուսս	1328
Գրաստ	1076	Տրաբս	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնս	841	Տինամս	504	Իսակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Օճիս	4100	Թօլէտս	1470
Գէլրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ճիւնս	1080	ՕնՅարիս	4036	Թորրիտս	487
Գարիրսս	1337	Էրազս	1841	Քէլէս	1053	Օրլանտս	1335	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօրնիս	2307	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվիս	1709	Բօլս	510	Վէրս	1289
Զիրանս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	ԲիալՅս	2229	ՎօլՅուրնս	2396
Միսէրս	1831	Ֆրանչիսքս	4532	Լէքանդս	2272	Բրինալտս	1663	Եէտս	1850
Գիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվօրնս	1643	Բօլս	1613	Զէրս	1200
Գօլորատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Տալսօ շոգեկառքը նաւարեալ Բ. Քրիստի ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 25ի։

Քոնկո շոգեկառքը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հրլ և ամսոյս 26ի պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՉՕՏ
Թիւ 23—24 Քիւչիք Մէյէք խան. Զալաթիա 377

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շարաթուան նրբեւեկութիւններ

Գշ. 10/23 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 11/24 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէին առաջ հաղորդակցելով Էրզրուանդրիայէն (Բորդ-Սայիտ, Եաֆա. Գէրուէ, Թարապուլուս-Շամ։
Եշ. 12/25 Մէրսինա ժամը 1ին միջօրէին առաջ։
Ուր. 13/26 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ,
Շբ. 14/27 Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Բիրա, Թարապուլուս-Շամ, Գէրուէ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Ադեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

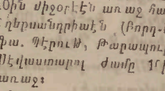

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՓԷԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱՆԱՆ Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈՓԵՆԱՒԻՒՐ

Սեպտ 23ի Սիրիասի, Մարսիլիա.
» 29ի Անգլոյի Անտուերպ եւ Լիվերբուլ

ՄԵՏՈՒՈՒՐՆԵՐ

Սեպտ. 23ի Սիրիասի Սանտ Տոմինկոյ, Պորտ ա Նովօ օսիաք։
» 30ին Անգլոյի ուղ. Մարսիլիա։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի Հոսը։

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք Տեղեկութեանց համար դիմել Գալաթիոյ Թ. փ Հոսի Բարոնին վրայ։ 516 Թ. ԲՐԷՈՒԼ

ՖԻՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող օգ.

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիքտորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Առմենիան	10500	Էմիրիան	3500
Բէսարիան	10500	Արրմ.ան	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալմէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3000
Գօլոմպիան	8000	Ադրէնիան	2500
Ձորմանիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պասրինիան	8000	Ալզաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինեօ	900
Վալսնիան	3700	Օրօրդս	800
Ֆլամինիան	3700	Լէսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տեսակն կը խնդրուի իրենց գրասենեակ այս տեղագրելու կամ Զալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար բերնց հրահանգը դրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԷՅՎԱՐ ԼԻՍԻՈՆԷՆ
Զալաթիա, քարտիին վրայ
600 մաքսատան հին տեղը

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի Որոյոյ Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող օգեցեան։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Բամսկ	3000	Թիպս	2500
Ալնպիս	3000	Նէրպիս	2400
Թէյլոր	3000	Օսայրիս	2250
Գեանորուս	3000	Բէրա	2250
Տարոս	3000	Ս. Ինրս	2000
Օսմանի	3000	Եարրնի	1500
Մարիոպիս	2500	Կիլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ ՈՒԻԹՕՒ և ԸՆԿ.
Ուիթոյ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31. Ճէյմս Սդրիթ Լիվերբուլ

Աստուածատուր ՉԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ (1)

ՈՒՂՂԱԿԻ՝ ՄԵԹՈՏ

ԿԵՆԴԱՆԻ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՒՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԷՋ

(ԸՍՏ ԲՕԼ ԲԱԴԻԻ)

Մեր կարծիք ունիք սա սկզբունքի մասին. «Նոր լեզուներն արագօրեն ու իրենց ոգւոյն համաձայն կը սովորուին, միմիայն ուսուցանելի լեզուին միջոցաւ։»

1. Միշէլ Պրէալ, իր Enseignement des langues vivantes (*) անուն երկասիրութեան մէջ, որ այնչափ խանդավառ վիճաբանութիւններու նիւթ մատակարարեց, իրաւամբ կը չեղծէ կենդանի լեզուներուն մասնասաուսի մանկավարժութեան մը անհրաժեշտ հարկը, մանաւանդ որ իր եռին աւանդական երկարաեւ չրջան մը չունեցող ուսուցումի մը վրայէ խնդիրը։ «Մեռեալ լեզուներու (զոր օրինակ, հին յունարէնի ու լատիներէնի, ինչպէս եւ՝ մեր մէջ՝ հին հայերէնի) հարար կա՛յ, կ'ըսէ, աւանդական չրջան մը՝ որ կը հասնի երկու կամ երեք դարու. այս աւանդութիւնը կրցած է բարեփոխուիլ ժամանակի ընթացքին մէջ, ոգին ու մեթոտներն ալ կրցած են կրել ին ինչ փոփոխումներ, բայց որովհետեւ բարեփոխումն աստիճանաբար կատարուած է, եւ ամէն ոք փոքր ի չատէ մասնակցած է այս բանին, համաշխարհային գաղափարակցութիւն մը գոյացած է ուսուցչական մարմիններուն մէջ առնասարակ։ Սակայն խնդիրը կը տարբերի նոր լեզուներուն նկատմամբ։ Ասոնք յարաբերապէս աւելի նոր ժամանակի մը մէջ մուտ գտած են, քիչ մը գիպուածօրէն, պարագաներու ճնշումներու ներքեւ, առանց ընդհանուր հայեցակէտի, առանց կանխագոյն համաձայնութեան։» —Կատարելապէս հիշդ է այս տեսութիւնը։ Սակայն եւ այնպէս, կենդանի լեզուներն ալ տեսակ մը աւանդութիւն ունին արդարեւ. միայն թէ սա այնպիսի աւանդութիւն մըն է՝ որ նոյնութեամբ կամ մասամբ փոխ առնուած է մեռեալ լեզուներուն ուսուցումէն։ Առանց քննասիրելու, մէկ կողմէ, թէ հին լեզուներն ամենէն բանաւոր կերպով կ'ուսումնասիրուին միշտ, եւ միւս կողմէ, թէ ինչ որ կը պատչաճի հին լեզուներուն՝ հարկաւորապէս կրնայ նաեւ պատչաճիլ նոր լեզուներու, աւանդական մեթոտը մեռեալ լեզուներու դասարաններէն նոյնութեամբ փոխադրած է կենդանի լեզուներուն դասարաններուն մէջ։

Այս մեթոտը, քանի՞նինգ տարիներէ հետէ ամէն երկրի մէջ մէկ մէկ քիչ հարուածներ կրելով հանդերձ, գերակշիռ դիրք մը կը գրաւէ դեռ համայն քաղաքակիրթ աշխարհի մէջ։ Սա կը կոչուի սովորաբար դասական մեթոտ, ու մենք պիտի որդեգրենք այս անունը, թէեւ բացարձակապէս ճշդիւտ չըլլայ։

2. Անօգուտ է մանրամասնօրէն նկարագրել դասական մեթոտը, ըստ որում հանրածանօթ է ան։ Ահա թէ այս առթիւ ինչ կ'ըսէ մատենագիր մը, որ կ'երեւի թէ կենդանի յիշատակ մը պահած է ի մասին ա՛յն տաղտկացուցիչ հրահանգներուն՝ որոնց կը դատապարտէ այս մեթոտը.

«Շատ երկար չէ ա՛յն ժամանակը՝ յորմէ հետէ օգուտ քաղած եմ դասական մեթոտէն, որ չկարենամ յիշել ա՛յն ցնծալից կերպը՝ որով կը յաջակցէին անգլիերէն կամ գերմաներէն սովրեցնել մեզ։ Մեռեալ լեզուներու առանձնայատուկ հընարքները ի գործ կը դնէին ճչդիւ, ուրիշ խօսքով, մեր մտքերը խնամով կը վարժեցնէին ըմբռնելու ա՛յն լեզուները՝ զորս կը գործածեն Մանչէ կամ Հռենոսէ անդին մեր դրացիները, ա՛յնպէս ինչպէս մեռեալ լեզուները, որոնք չեն խօսուիր, ու մատենագրական չահեկանութիւն մը միայն կ'ընծայեն։ Փոխադարձ թարգմանութիւններ կ'ընէինք տարիներով։ Այս մեթոտին չնորհիւ, պահպանողական քննութիւններուն մէջ, ընդհանակ կ'ըլլայինք լաւ թէ գէշ, ու յաւէտ գէշ թէ լաւ, բացառելու Կէօթէի կամ Շէքսպիրի որ եւ է ընագիրը։ Սակայն կարող չպիտի ըլլայինք, օտար երկրի մէջ, երկաթուղիի տոմս մը առնել կամ պանդոկի մէջ սենեակ մը խնդրել։

«Ու մեր ստացած լեզուագիտական կրթութիւնն տեսակը ոչ միայն ամենապարզ խօսակցութիւնն ամենէն կիրառելի պայմաններու մասին խոր տգիտութիւն մը մէջ կը թողուր զմեզ, այլ նաեւ մասնաւանդ պատճառ կ'ըլլար որ մեր ուղեղը լեզուի մը լոկ գրաւոր ձեւովը տոգորուէր։ Որովհետեւ մեր տեսողական յիշումը (mémoire visuelle) միայն կը հրաշանգուէր, հուսկ ուրեմն աւելի կամ նուազ չափով կը ջնջուէր մեր լսողական յիշումը (mémoire auditoire)։ Տառապէս կը յաջողէինք թարգմանել այլանդակօրէն գրական անգլիերէնի մը կամ գերմաներէնի մը այն պարբերութիւնը զոր Ցարանսեռեն կը խորհիմք։ Մեր խօսակիցին պատասխանն ըմբռնելու համար, նախ կը պարտաւորէինք այդ պատասխանը մտաւորապէս վերածել տպագրական տառերու, այնպէս որ կարենայինք գրաւորապէս տեսնել մեր լսած բառերը. յետոյ, կը մնար մեզ թարգմանել միայն։ Միշտ եւ հանապազ մեր գործն էր փոխադարձ թարգմանութիւններ ընել՝ որչափ հնար է արագօրէն։ Ու անօգուտ կը համարիմ պնդել թէ ինչ կրնար ըլլալ լեզուի մը այն կիրառումը՝ որ կը պահանջէր ուղեղային սոյն աշխատալի ու բազմակողմանի յօրինուածը։» (Մ. Սբրոնը, Ժուրնալ sk Տեպա, 15 սեպտեմբեր 1897)։

3. Իսկ ես պիտի յիշեցնեմ միայն թէ դասական մեթոտն էապէս կը բաղկանայ շարադասութեան աշխատանքի մը. դանդաղ, մանրամասն, յառաջատական չարադրութիւն մը՝ լեզուին այլ եւ այլ մասերուն, առաջնոյ խնամով պատրաստուած կանոններու հետեւողութիւնով։ Ասոնք այն կանոններն են՝ որոնք երկարատեւ դիտութիւնով մը ու մանրակրկիտ վերլուծութիւնով մը ի յայտ բերուած են՝ խընդրի նիւթ եղող լեզուին մէջ, բայց ատոնք ներկայացուած են իբր այնպիսի օրենքներ՝ որոնց առջեւ պարտի ճկիլ լեզուն, զոր աշակերտներն իրր թէ արտասովոր պայմանդրական ձեւով մը պիտի վերակազմեն։ Այդ օրէնքները կ'ուսուցուին մի առ մի, առանց պատճառաբանուելու, առանց մատնացոյց ընելու թէ ինչո՞ւ համար ամբողջի մը մասը կը կազմեն։ Մայրենի լեզուին տեսակը բաղդատուին միայն դրսեւոյ զոր օրինակ, թէ «կատուին պոչը» պէտք է թարգմանել la queue du chat, կամ the cat's tail,— իբր թէ էական խնդիր ըլլար, ֆրանսերէն կամ անգլիերէն սովրելու համար, յօրինուածական ձեւաչրջում կրել տալ հայերէնի։ — Ցետոյ, աշակերտին կը մատակարարուին խօսք կազմելու առաջնորդ